

DE

DELAVSKA ENOTNOST

30. AVGUSTA

ŠT. 35, LETO XXVII

MARJAN ROŽIČ, SEKRETAR CENTRALNEGA SVETA ZSJ, JE RAZPRAVLJAL Z RADOVLJIŠKIM POLITIČNIM AKTIVOM O PROBLEMIH NELIKVIDNOSTI:

Zagotoviti diferenciacijo v gospodarstvu na ekonomskih osnovah

Na povabilo občinskega sindikalnega sveta Radovljica je MARJAN ROŽIČ, sekretar Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, minuli teden obiskal tri kolektive v občini, Verigo v Lescah, Elan v Begunjah in Plamen v Kropi. V spremstvu podpredsednika Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije ing. Toneta Tribušona, občinskih, sindikalnih in drugih političnih funkcionarjev, je v omenjenem podjetju razpravljal s političnimi aktivisti v glavnem o usklajitvi notranjih predpisov s spremenjeno samoupravno zakonodajo. Polpoldne istega dne pa se je z radovljiškimi političnimi aktivisti, predstavniki večjih sindikalnih organizacij in delovnih kolektivov pogovarjal o najaktualnejših vprašanjih našega gospodarstva, zlasti o problemu nelikvidnosti v gospodarskih organizacijah.

POVODI ZA NELIKVIDNOST

Vprašanje nelikvidnosti, je dejal Marjan Rožič, je potrebno povezati z vsemi vprašanji, ki zadržujejo nadaljnji gospodarski razvoj, torej s slabostmi gospodarskega sistema in tekoče ekonomske politike.

Ob uvedbi reforme, je rekel tovariš Rožič, smo se dogovorili, na katerih osnovah je potrebno urejati gospodarski sistem: zagotoviti večjo diferenciacijo v gospodarstvu na osnovi dela in na osnovi ekonomskih zakonitosti, objektivizirati pogoje gospodarjenja. Toda, kako se bo to osnovno načelo odrazilo v praksi? Diferenciacija v gospodarstvu se ne izvaja na ekonomskih osnovah, ampak s pritiski in izsiljevanjem tistih, ki imajo za cilj ne le zadrževati nerentabilno proizvodnjo, ampak delu te proizvodnje zagotoviti še nadaljnje životranje. Take pritiske je bilo čutiti na področju zunanjetrgovinske menjave, ad-

ministrativnem upravljanju v bančnem sistemu itd. Zvezna skupščina je razpravljala o nekaterih ekonomskih vprašanjih, vendar njene analize niso odgovorile na dejanske vzroke za neugoden gospodarski položaj.

Druga skupina vprašanj, ki je v neposredni zvezi z vprašanjem nelikvidnosti, je po mnenju Marjana Rožiča še posebno pomembna za sindikat. O problemih nelikvidnosti namreč še vse preveč razpravljamo kot o ozko operativnem, finančno ekonomskem problemu, ki zadeva le strokovne službe in posameznike, ki se ukvarjajo s poslovno politiko v delovni organizaciji, premalo pa ta problem povezuje s položajem delavca, ki ima neposredni vpliv na nadaljnji razvoj samoupravljanja. Prav zdaj, ko snujemo petletni gospodarski razvoj, je zelo pomembno odločanje delavcev ob delitvi dohodka in o prihodnji poslovni usmeritvi kolektivov.

Ob nelikvidnosti v gospodarstvu se je nabral zajeten spisek družbeno ekonomskih vprašanj. Med njimi je Marjan Rožič poudaril naslednje: po nekaterih podatkih je v Jugoslaviji približno 300 podjetij s preko 400 tisoč zaposlenimi delavci, ki sicer aktivno poslujejo, ne morejo pa redno izplačevati osebnih dohodkov. Ta podjetja, ki so usmerjala svoje gospodarjenje na osnovah reforme, nimajo sredstev za izplačilo osebnih dohodkov, ker jim njihovi poslovni partnerji ne plačajo blaga. To delavci težko razumejo, ker pa

ZAVAROVALNICA SAVA

Centrala: LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 19/1
Poslovne enote: CELJE, ČAKOVEC, JESENICE, KOPER, KOPRIVNICA, KRANJ, KRŠKO, MARIBOR, MENGEŠ, MURSKA SOBOTA, NOVA GORICA, NOVO MESTO, POSTOJNA, TRBOVLJE in LJUBLJANA s poslovalnicama Zagreb in Rijeka

POSVETOVANJE NA RAVNAH:

MANIFESTACIJA SLOGE SLOVENSКИH ŽELEZARJEV

Dogovor predstavnikov slovenskih železarn o usklajeni akciji samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij in strokovnega kadra za uspešen izid referendumu o ustanovitvi združenega podjetja

»Naš današnji sestanek naj bo manifestacija sloge slovenskih železarjev, petnajsti september pa pohod v enofno proizvodno tvornost slovenskega jeklarstva!«

S temi besedami je direktor Železarne Ravne in predsednik Koordinacijskega odbora za združevanje slovenskih železarn Gregor Klančnik zaključil svoj uvodni referat na posvetovanju predstavnikov vseh treh slovenskih železarn, ki je bilo minulo soboto v Domu železarjev na Ravnah. Namen tega posvetovanja je bilo medsebojno seznanjanje in

dogovor o usklajeni akciji za izvedbo referendumu o združitvi slovenskih železarn, udeležilo pa se ga je okoli 80 predstavnikov samoupravnih in upravnih organov ter družbenopolitičnih organizacij jeseniške, ravenske in štorske železarne. Posvetovanju so prisostvovali tudi član Izvršnega sveta skupščine SRS inž. Ivan Zupan, predsednik RO sindikata delavcev industrije in rudarstva Jože Globačnik ter direktor Metalurškega inštituta inž. Lojze Prešern; vsi trije so tudi sodelovali v razpravi.

ZDRUŽENO PODJETJE SLOVENSКИH ŽELEZARN BO ENO NAJMOČNEJŠIH PODJETIJ V SLOVENIJI

Ko je govoril o intenzivnem delu Koordinacijskega odbora za združevanje slovenskih železarn, je Gregor Klančnik dejal, da je to delo sedaj zaključeno: zadnji akt tega odbora je bila vloga za dodelitev dolgoročnega kredita vsem trem slovenskim železarnam v cilju uresničitve njihovega usklajenega razvojnega programa. Sedaj smo v zadnji fazi priprav za referendum, na katerem se bodo slovenski železarji 15. septembra odločali o podpisu pogodbe o ustanovitvi Združenega podjetja slovenskih železarn. Osnutek te pogodbe je že izdelan, kar velja tudi za predlog statuta združenega podjetja. Vsi slovenski železarji so dobili v roke tudi bro-

šuro, v kateri se slovenske železarne »predstavljajo« — in tako torej vedo, kaj lahko pričakujejo od združitve v skupno podjetje. Zaradi precej različnega položaja treh slovenskih železarn referendum ne bo odločil o enotnem podjetju, temveč o združenem podjetju, v katerem bo vsaka od treh železarn še naprej samostojno oblikovala in delila svoj dohodek, kakor tudi samostojno odgovarjala za svoje stare in nove obveznosti.

Trenutno slovenske železarne zaposlujejo 11.900 delavcev — Jesenice 6300, Ravne 3400, Štore pa 2200 delavcev. Od treh slovenskih železarn so samo Jesenične tipično podjetje črne metalurgije, medtem ko bi Ravne in Štore lahko označili kot strojna kombinata. Letošnja realizacija vseh treh železarn bo predvidoma dosegla milijardo 280 milijonov dinarjev (novih

seveda), skupna amortizacija treh železarn pa dosega letno vrednost 90,6 milijona dinarjev. Ta amortizacija — čeprav znat-

(Nadaljevanje na 6. strani)

● KOMENTATORJEV STOLPEC ●

Zakaj ne-likvidnost

Kakor doslej že večkrat, tako zdaj spet ob belem dnevu, z lučjo v roki, iščemo vzroke vsesplošne gospodarske (ne družbene!) nelikvidnosti in si belimo glavo, kako jih odpraviti. Kot na bi ne vedeli zanje, vsaj za osnovnega: nedosledno, polovičarsko uresničevanje reforme, če ne že kar slovo od nje, popuščanje pred pritiski konkurenčno nesposobnih delov gospodarstva.

Poglejmo nekaj dejstev, ki dokazujejo to trditev!

V letih 1965 in 1966 smo upoštevali reformne težnje o prerazdelitvi dohodka v prid gospodarskih organizacij. Kakor je znano, je bila to ena izmed poglavitnih zahtav, s katero smo šli v to veliko akcijo. Jemanje gospodarstvu se je od leta 1964 do 1966 znižalo od 48,3 odstotka na 39,4 odstotka neto produkta, medtem ko se je hkrati delež gospodarstva v neto produktu povečal od 51,7 na 60,6 odstotka.

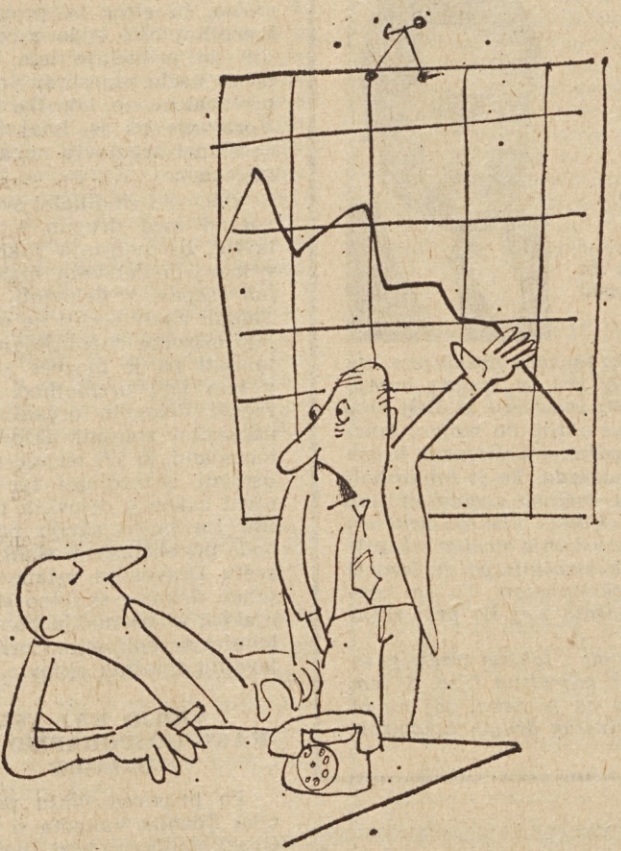
Toda zaradi raznih okoliščin je delitev kmalu ubrala novo smer.

»Izvenogospodarski faktorji« so se spravili nad povečana sredstva delovnih organizacij. Tako je v obdobju med letom 1966 in letom 1968 stalno naraščalo jemanje sredstev delovnih organizacij in je leta 1968 doseglo 43,5 odstotka neto produkta. To pomeni, da so se samo v dveh letih povečali davki za 4,1 odstotka, to je pa moralo vplivati na reprodukcijsko zmožnost delovnih organizacij. Povečani skladi so začeli polagoma usihati, ker so si številni kolektivi začeli iz njih »izposojati«, da bi obdržali raven osebnih dohodkov.

(Nadaljevanje na 7. strani)

● KOMENTATORJEV STOLPEC ●

A. Novak

TERMINOLOGIJA

— Naj napišem v dopisu, da smo nelikvidni ali da preprosto — nimamo prebite pare? ...

(Nadaljevanje na 7. strani)

SIBILA, LIDIJA IN DVA LUDVIKA

● Razgovor v Idriji
Stran 6

ZAPOSLOVANJE PROSVETNIH DELAVCEV ZA DOLOČEN ČAS — 10 ALI 12 MESECEV?

Odgovor na to dilemo bodo morala dati sodišča
Stran 8

TOPLICE ZA VSAK ŽEP

● Od Dolenjskih do Čateških Toplic
Stran 10

REZERVIRANI STOLPEC

MILOŠ
POPOVIČ

predsednik osnovne organizacije sindikata v Tovarni elektromateriala »ELMA«, Črnuče:

● Bi nam zaupali vaše mišljenje o našem listu?

Rekel bi, da je DE tudi takšna, kakršno dobivamo v roke zdaj, sprejemljiva za slehernega posameznika, ki ga zanimajo dogajanja v naši družbi ter še posebej v sindikatih. Vendar pa bi po mojem mišljenju bili potrebni nekateri vsebinski in drugi premiki, da bi DE lahko razširila svoj krog bralcev.

Delavska enotnost namreč zame predstavlja časopis, ki naj bi pisal predvsem o problemih delovnega človeka in po tej poti krepil solidarnost med kolektivi; jih zblíževal. Tega našega delovnega človeka — proizvajalca seveda zanimajo tudi dogajanja v sindikatih in kako si le-ti prizadevajo za uresničitev njihovih želja in načrtov. Če danes pogledam časopis, potem vidim, da so menja in stališča sindikatov raztresena po vsem listu in da jih je treba marsikdaj šele izluščiti iz dokaj dolgovernih in tudi nezanimivih člankov. Ali ne bi bilo bolje, če bi o sejah, sklepkih in dogovorih v sindikatih poročali bolj na kratko, toda jedrnat in na stalnem mestu?

Zdi se mi, da prav na račun omenjenih dolgovernih člankov verjetno zmanjkuje prostora za konkretno napisane prispevke iz dela in življenja kolektivov. Veste, je že tako, da ljudi zanima, kaj in kako delajo drugi in do kakšnih izkušenj so prišli.

Končno bi omenil, da bi naša javnost na sploh morala biti bolj informirana o delu sindikatov. Dejstvo je, da sindikati marsikdaj odprazne probleme, predlagajo rešitve in podobno, kasneje pa se razprava in sklepanje preneseta v samoupravne ali v predstavniške organe. Le-ti zadevo običajno prikažejo kot »svojo«, čeprav so največji del posla pred njimi zaključili že sindikati. No, če že je takšno stanje, potem bi tudi DE morala več prispevati k temu, da javnosti bolj prikaže takšne primere učinkovitega delovanja sindikatov.

JAKOB
KONIČ

predsednik sindikalne podružnice OTK v Železarni na Ravnah na Koroškem:

● Kakšno je vaše mnenje o Delavski enotnosti?

Moje osnovno mnenje je, da je DE dober časopis. Ničkolikokrat prinašate kopico vesti iz drugih delovnih kolektivov, iz česar tudi mi dobimo kakšno koristno izkušnjo. Za vsakogar prinaša časopis nekaj — in to mi je povšeči. Se bolj bi bil zadovoljen, če bi se v številne probleme še bolj poglobili. Premalo ste tudi kritični, kar včasih bralca odbija od branja. Zelo zanimive so za nas novice iz naših bližnjih kolektivov — tako tudi delavci raje posegajo po časopisu. Sploh sem mnenja, da bi morali sindikati poskrbeti, da bi časopis še bolj razširili.

Tudi več športnih novic bi po mojem lahko našlo prostor v časopisu. Vaši novinarji bi večkrat morali pogledati še v oddaljene kraje, kajti dogaja se, da prinašate tudi le novice iz Ljubljane in kolektivov iz njene okolice. Mnogi naši kolektivi v obrobni delih Slovenije imajo prav tako težave, pa o njih nihče ne ve skorajda ničesar. Iz Pomurja npr. skorajda ni nobenih novic, znano pa je, da imajo tam še posebno veliko problemov.

Koncept časopisa je v redu in ga ni treba spreminjati. Bolj prav bi bilo, da bi odpravili omenjene pomanjkljivosti ter nadaljevali začrtano pot.

MILAN
BALOH

tajnik ObSS Radovljica:

● Kako ocenjujete Delavsko enotnost in kaj sodite o njeni nadaljnji vsebinski usmeritvi?

Menim, da je DE kvaliteten časopis in zato obžalujem, da nima več bralcev in večje naklade. Ob tem se seveda poraja vprašanje, ali koncept Delavske enotnosti zasnovati za širši krog sindikalnega članstva ali le za sindikalni aktiv. Po mojem mnenju bi morali vsebinsko časopisa prilagoditi čim širšemu krogu bralcev in s tem rešiti tudi vprašanje naklade. To je tobilo bolj pomembno, ker bi morali poleg boljše vsebine zagotoviti tudi materialni položaj sindikalnega glasila. Včasih namreč nekateri očita časopisu slabšo kvaliteto in pomanjkanje strokovnih prispevkov. Ob majhni nakladi in velikih stroških pa si časopis najbrž težko privoščiti sodelovanje strokovnjakov. To so konkretna in osnovna vprašanja, ki jih morata slej ko prej rešiti sindikalno vodstvo in uredništvo.

Nesprejemljive pa so teze, da bi časopis s takšno tradicijo in nalogo, ki jo opravlja, vezali na druge časopisne hiše. S tem korakom bi Delavska enotnost izgubila na pomenu, saj ne bi bila več sindikalno glasilo, ampak le privesek drugih časopisov.

V današnji številki zaključujemo akcijo, ki smo jo začeli letos januarja na temo: kaj sodite o Delavski enotnosti, vas kot sindikalno glasilo zadovoljuje, česa v njej pogrešate, kaj kot sindikalni delavec predlagate, da bi še uvrstili na njene strani, kako si zamišljate informiranje v sindikatih itd., itd.

V več kot pol leta trajajoči akciji, v kateri je sodeloval širok krog ljudi, smo dobili dragocene podatke in tudi sugestije, ki nam bodo služile pri nadaljnjem delu. Uredništvo bo vse odgovore skrbno obdelalo. Analizo bomo objavili v Delavski enotnosti sredi prihodnjega meseca.

Ob tej priložnosti se uredništvo lepo zahvaljuje vsem, ki so v naši akciji sodelovali.

RAZGOVOR Z ZDENKOM VAUPOTOM, PREDSEDNIKOM OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA DRAVOGRAD:

POSEBNA POZORNOST
GOSPODARJENJU

Nedavni obisk pri Zdenku Vaupotu je bil namenjen razgovoru zlasti še o vprašanih oziroma nalogah, ki se jih bo lotil dravograjski občinski sindikalni svet po dopustih

Dravograjski občinski sindikalni svet bo v jesenskem in zimskem razdobju temeljito obravnaval, kot je poudaril Zdenko Vaupot, predvsem nekatera pereča vprašanja s področja gospodarstva, tako nelikvidnost, odpiranje novih delovnih mest in notranjo zakonodajo delovnih organizacij. S tem pa ni rečeno, da bodo »pozabili« na druge naloge.

Cepprav so letošnji dosežki dravograjskega gospodarstva kolikor toliko zadovoljivi, saj se je v primerjavi s lanskim prvim polletjem povečala realizacija za dobrih 20%, pa je posebej še zaskrbljujoče stalno naraščanje terjatev do kupcev. Ob koncu junija so kupci dravograjskim delovnim organizacijam dolgovali nad 15 milijonov N-din; višina terjatev dosega tretjino ustvarjene realizacije v prvih šestih mesecih letos oz. je večja od doseženega dohodka dravograjskih delovnih kolektivov v prvem polletju. Dravograjske delovne organizacije pa so dobaviteljem dolgovale na začetku julija 12,6 milijonov N-din. V primerjavi s prvim polletjem preteklega leta so se povečali dolgovi kupcev za nad 33%, obveznosti do dobaviteljev pa za 35,6%. Potrebna bodo zato v prihodnjih mesecih tudi znatna prizadevanja samih dravograjskih delovnih organizacij za odpravo nelikvidnosti, saj samo ukrepi, ki naj bi jih sprejela Zvezna skupščina, te problematike nedvomno ne bodo mogli povsem zadovoljivo rešiti.

PREMAJHNA MATERIALNA
OSNOVA ZA HITREJŠO
EKSPANZJO DRAVOGRAJ-
SKEGA GOSPODARSTVA

Zaskrbljujoče je, da v zadnjem času upada število zaposlenih v tistih delovnih organizacijah, ki imajo sedež v Dravogradu. Nova delovna mesta bi bilo treba pospešeno odpirati, poraja pa se vprašanje, ali je mogoče pričakovati v Dravogradu v doglednem času spričo skromne materialne osnove ekspanzijo gospodarstva, oziroma je sploh težko načrtovati razvoj novih dejavnosti. Veliko si obetajo v Dravogradu od razvoja lesne industrije v Otiškem vrhu, kjer naj bi se razvil lesno predelovalni kombinat. Prvo tovarno, in sicer za proizvodnjo ivernih plošč, bodo začeli graditi že prihodnje leto, v njej pa bo našlo zaposlitev več deset prebivalcev te koroške občine. Vprašanje pa je, kdaj bo mogoče spet zagotoviti nova delovna mesta.

Občinski sindikalni svet Dravograd med drugim tudi ugotavlja, da notranja zakonodaja v manjših delovnih organizacijah »šepa«. V delovnih organizacijah aktov sproti ne usklajujejo oziroma dopolnjujejo. Ugotavljati pa je mogoče zlasti še v tem letu premajhno angažiranost delovnih organizacij za usklajitev splošnih aktov s spremembami, ki jih terjajo sprejeti ustavni amandmaji ter dopolnjeni zakon o delovnih razmerjih. Da bi to akcijo pospešili, bodo pri občinskem sindikalnem svetu Dravograd ustanovili posebno delovno skupino strokovnjakov, ki bo nudila pomoč delovnim organizacijam pri usklajevanju splošnih aktov.

VIDIJO NAJ VSI,
KAKO GOSPODARIJO TUDI
DRUGOD

Po pripovedovanju predsednika Zdenka Vaupota si bo občinski sindikalni svet Dravograd še vnaprej prizadeval, da sindikalne organizacije seznanijo z rezultati gospodarjenja v dravograjskih delovnih kolektivih. V delovnih organizacijah sicer po navadi razpravljajo o lastnih dosežkih, prav pa je, da so zaposleni hkrati seznanjeni tudi s tem, kako gospodarijo pri »sosedih«, to je v drugih delovnih organizacijah, kakšne uspehe dosegajo in kakšne probleme morajo premagovati.

Večja aktivnost dravograjskega občinskega sindikalnega sveta in osnovnih organizacij sindikata bo potrebna v naslednjih mesecih tudi pri spremljanju razprav o predlaganih spremembah v sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter o predlaganih spremembah v sistemu zdravstvenega zavarovanja, pri čemer si bodo v tej koroški občini še zlasti prizadevali, da bi bile sprejete rešitve kar najbolj primerne.

Občinski sindikalni svet Dravograd bo analiziral tudi sistem plačevanja nadomestil za dopuste, ker ugotavljajo dokajšnje razlike med posameznimi delovnimi organizacijami. Ob tem pa bodo tudi videli, kako v posameznih delovnih organizacijah skrbijo za odhiti in rekreacijo zaposlenih.

OSNOVNE SINDIKALNE
ORGANIZACIJE IMAJO
PREMALO DENARJA

V Dravogradu so se odločili, kot je povedal Zdenko Vaupot, da bodo namenili osnovnim organizacijam sindikata več denarja kot drugod. Občinski sindikalni svet Dravograd zadrži polovico članarine zase, osnovne sindikalne organizacije pa razpolagajo z drugo polovico članarine (drugod le s 35% vse članarine). Kljub tako ugodnemu delitvenemu razmerju pa imajo nekatere osnovne organizacije sindikata še vedno premalo denarja za izvedbo delovnih programov. V Dravogradu ugotavljajo, da delovne organizacije ne dajejo sindikalnim organizacijam nikakršnih sredstev iz skladov skupne porabe in je denar, ki jim ostane od pobrane

članarine, edini vir dohodkov. Se pravi, da člani sindikata sami financirajo vse akcije. Ob tem se upravičeno zastavlja vprašanje, zakaj vlada v dravograjskih delovnih organizacijah tak odnos do financiranja posameznih aktov osnovnih organizacij sindikata?

POSEBNO POZORNOST
IZDELAVI RAZVOJNIH
PROGRAMOV

Nobenega dvoma ni, da bo moral v prihodnjem razdobju tudi občinski sindikalni svet Dravograd postati eden od aktivnih spodbujevalcev nadaljnje razvoja gospodarstva. Struktura dravograjskega gospodarstva ni najbolj ugodna, sicer pa obstoječa industrija oz. gospodarstvo ustvarja premalo denarja zato, da bi lahko razvijali nove dejavnosti ali pa vsaj zagotovili potrebno preusmeritev proizvodnje v nekaterih delovnih organizacijah.

Osnovo za nadaljnji razvoj predstavljajo nedvomno razvojni programi. V delovnih organizacijah, kjer vodstveni kader, predvsem pa tudi samoupravni organi, z obstoječim stanjem niso zadovoljni, že imajo izdelane predloge razvojnih programov ali pa pripravljajo izdelavo razvojnih načrtov. Seveda pa je tudi v Dravogradu še precej delovnih organizacij, kjer na izdelavo razvojnih programov, hote ali nehoče, »pozabljajo«. Nedvomno bo moral dravograjski občinski sindikalni svet kar najbolj široko zastaviti akcijo, katere namen naj bi bil, da dobijo vse delovne organizacije razvojne programe!

(vš)

Z OBČINSKIH
SINDIKALNIH
SVETOV● RAVNE
NA KOROŠKEM

Da bi se dogovorili za akcijo okrog usklajevanja splošnih aktov delovnih organizacij, kot to zahtevajo uveljavljeni amandmaji k ustavam SFRJ in SRS, so se na pobudo občinskega sindikalnega sveta in občinske konference ZKS Ravne na Koroškem sli minuli teden predstavniki delovnih organizacij, občinske skupščine in občinskih vodstev družbeno političnih organizacij. Razgovora so se udeležili tudi predstavniki občinskih sindikalnih svetov drugih koroških občin.

Po obširni razpravi, v kateri je sodeloval tudi Peter Toš, strokovni sodelavec Republiškega sveta Zvezne sindikatov Slovenije, so izoblikovali več stališč do posameznih konkretnih vprašanj ter se dogovorili za usklajeno in pospešeno akcijo v tej zvezi do konca leta.

(vš)

● SLOVENSKE
KONJICE

Na seji predsedstva občinskega sindikalnega sveta v Slov. Konjicah so sklenili, da bodo takoj po končani glavni dopustniški sezoni pripravili več posvetovanj s predstavniki delovnih in političnih organizacij o nalogah pri spreminjanju ter dopolnjevanju samoupravnih aktov. Menijo, da bodo pri tej akciji sindikalne organizacije morale tvorno sodelovati z organi upravljanja in pri iskanju najustreznejših rešitev v oblikah samoupravljanja. Razen tega pa bo delavska univerza sestavila posebno skupino strokovnjakov iz raznih področij, ki bodo v tej odgovorni in zahtevni akciji pomagali manjšim delovnim organizacijam.

V. L.

TRADICIJA-KVALITETA

Kemična
tovarna
Podnart

● Poslužujte se naših
galvanskih izdelkov

● Zahtevajte prospekte
in ponudbe

TRADICIJA-KVALITETA

Prijetno srečanje

»Kaj, če bi se enkrat po dolgih letih srečali z našimi tovariši, ki delajo na lesno-industrijskem obratu in predelujejo surovino, to je les iz naših revirjev,« je bilo rečeno na eni izmed zadnjih sej izvršnega odbora sindikalne organizacije gozdne obrate. »Les je pri nas surovina, ki jo gojimo in posekamo ter nato prodamo za nadaljnjo obdelavo v končne izdelke, zato bi bilo prav, če se s tistimi, ki to delo opravljajo, seznanimo nekoliko boljše,« so gozdarji še dodali svojemu predlogu. Predsednika in še nekatere člane izvršnega odbora so zadolžili, da pripravijo vse potrebno za srečanje, ki naj bo po možnosti nekje v gozdnih revirjih.

»Sprejeta obveznost nam je dala zelo konkretno nalogo,« je povedal predsednik sindikata konjiškega gozdne obrate Jurij Operčkal in nadaljeval: »Najprej smo morali izbrati primeren prostor, kjer bi se sestali, zatem je bilo treba najti ustrezen datum, končno pa še pripraviti krajši program, da ne bi bila videti stvar čisto formalna, brez vsebine.

Glede prostora smo se kmotu zednili, in sicer sredi Konjiške gore v revirju, ki mu pravimo »Pri Stepihu«. Tamkaj stoji manjša gozdarska hišica, ki lahko pride kaj prav v primeru slabega vremena. Za srečanje smo izbrali prosto sobotno popoldne 26. julij. Zaradi vsebinskega dela programa pa smo se dogovorili, da bo osrednja točka strelsko tekmovalne članove obeh sindikalnih organizacij. Za najboljši strelce smo poskrbeli tudi primerne nagrade, ki sta jih prispevala lesno-industrijsko podjetje »LIP« in pa naša sindikalna organizacija,« je povedal Jurij Operčkal.

No, ker je zdaj srečanje že za nami, lahko tudi povemo, kako je uspelo. Treba je reči, da je šlo vse po programu od streljanja preko lepega in toplega vremena, do prijetne zabave v pozne večerne ure. Da bodo pri strelcih zmagali člani ekipe iz lesno-industrijskega obrata, je bilo pričakovati, saj že dalj časa spadajo med najboljše na območju konjiške občine. Da pa tudi gozdarji niso kar tako, je pokazal logar in nekdanji borec NOB Ivan Jurač, ki je v neuradnem delu dosegel celo 40 krogov, kar je za en krog več kot najboljši strelac iz LIP. Da je bil nekdanji dober strelac in precizen merilec, je dokazal direktor LIP Mimir Delovič, ki je brez večjih težav zadel sredino, to je točko, na kateri piše 10.

Srečanje je bilo prijetno in pobuda konjiških gozdarjev je dobro uspela. V. L.

Občutki včasih varajo

Na razširjeni seji izvršnega odbora sindikalne organizacije mariborskega gradbenega podjetja Stavbar, ki ji je prisostvoval tudi Lojze Capuder, predsednik republiškega odbora gradbenih delavcev Slovenije, so člani obravnavali osnutke treh samoupravnih dogovorov, katerih avtor je prav republiški odbor sindikata gradbenih delavcev. Gre za že znane dogovore o vrednotenju dela in delitvi dohodka v gradbeništvu, za dogovor o minimalnih standardih pri urejanju stanovanjskih domov, provizorijev in delavskih naselij za gradbene delavce ter za dogovor o zaposlovanju in izobraževanju gradbenih delavcev.

BISTVO DOGOVOROV

Vsebinsko vseh treh samoupravnih dogovorov je na kratko orisal Lojze Capuder, predsednik republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev.

»Osnovni namen samoupravnega dogovora o vrednotenju dela in delitvi dohodka v gradbeništvu je, izenačiti pogoje dela in gospodarjenja v vseh šestdesetih gradbenih podjetjih, kolikor jih je zdaj v Sloveniji. Predvsem hočemo s tem dogovorom zaščititi vse gradbene de-

lavce pred tem, da ne bi gradbena podjetja konkurirala na trgu s tako nizkimi cenami za svoje storitve, ki bi v končni fazi ogrozile standard teh delavcev. Ne smemo več dopustiti, da bi gradbeni delavci zaslužili komaj 38 do 40 starih tisočakov na mesec, kar še za solidno hranje ne zadostuje. Ljubljanski Tehograd je šolski primer podjetja, ki je prevzemalo gradbena dela povsod po tako nizkih cenah, da ni pri tem trpel samo standard zaposlenih, marveč je

takšna poslovna politika vodstva podjetja pripeljala do delovno organizacijo celo v likvidacijo. Tehogradu bo prav gotovo sledilo še nekaj gradbenih podjetij, ki si hočejo na podoben način »služiti« kruh. Zaradi tega je pravzaprav nujno, da se gradbena podjetja dogovorijo med seboj o pravilnem vrednotenju njihovega dela in da sprejmejo takšne normative pri prevzemanju gradbenih del, ki bodo podjetju in zlasti gradbenim delavcem omogočili dostojen zaslužek...«

Glede drugega in tretjega samoupravnega dogovora pa je Lojze Capuder menil:

»Po tolikih letih ne moremo več gledati, da gradbeni delavci stanujejo v gnilih barakah brez vsakršnih primernih sanitarij in podobno. Vem, da barak ne bomo mogli povsem opustiti, toda tudi v barakah se da urediti primerno stanovanje s toplo vodo in vsem, kar sodi zraven. In še: tretji dogovor naj bi nas obvezoval, da končno naredimo

red tako glede izobraževanja, zlasti pa zaposlovanja gradbenih delavcev. Ne sme se več zgoditi, da bi v istem gradbenem podjetju ena delovna enota odpustila petdeset delavcev, druga delovna enota pa bi iskala prav toliko ali celo še več delavcev po Bosni itd.«

Na koncu je Lojze Capuder še dodal, da ni nujno, da gradbena podjetja sprejmejo prav takšne dogovore, kot so zapisani v treh osnutkih, marveč naj le-ti služijo kot osnova za odkrito razpravo, zlasti pa za ugotavljanje trenutnih razmer v gradbenih podjetjih na vseh področjih, ki jih obravnavajo dogovori.

SLABO PRIPRAVLJEN SESTANEK

Kljub dobremu namenu, da bi člani izvršnega odbora sindikalne organizacije v mariborskem Stavbarju z vsoto tehtnostjo obravnavali osnutke omenjenih treh dogovorov, moramo ugotoviti, da je bil ta razširjeni sestanek zelo slabo pripravljen. To smo lahko sklepali po razpravi, ki jo glede na tematiko, obravnavano v vseh treh osnutkih, skorajda ni bilo. Dejstvo je namreč, da večina prisotnih do tega sestanka sploh ni bila seznanjena z vsebino vseh treh dogovorov. Kaj sele, da bi, denimo, strokovne službe podjetja pripravile vsaj nekaj izračunov in analiz, na osnovi katerih bi bilo šele mogoče temeljito razpravljati o tako zahtevni problematiki, kot jo obravnavajo dogovori. Ne želimo nikomur iz izvršnega odbora sindikalne organizacije, najmanj pa njenemu predsedniku, očitati nedelavnosti. Želimo le opozoriti na to, da je treba takšne akte, v tem primeru tri samoupravne dogovore, ki se tičejo, lahko rečemo,

življenjskih zadev tako celega podjetja kot slehernega zaposlenega v podjetju, vzeti bolj resno. Kot je kasneje omenil v razgovoru Lojze Capuder, so mnoga druga slovenska gradbena podjetja z razpravami okrog treh dogovorov mnogo dlje, nekatera pa že tako daleč, da so jih pripravljena podpisati. Res pa je, preden je neko podjetje pripravljeno take sporazume podpisati, mora le-to še prej opraviti številne analize, izračune, izdelati poslovno usmeritev in še marsikaj. Na takšni osnovi je potem šele mogoče razpravljati in tudi ustrezno sklepati.

V STAVBARJU NE BO TEŽKO

Ne glede na izrečeno kritiko, moramo zapisati, da so prisotni na sestanku le skušali vsaj površno pogledati, kakšne so razmere v njihovem podjetju in jih primerjati z določili v vseh treh samoupravnih dogovorih. Bili so si edini, da lahko že na osnovi občutkov povedo, da z uresničevanjem vseh treh dogovorov v Stavbarju ne bodo imeli posebnih težav. Zato so se zedinili, naj bi upravni odbor podjetja v najkrajšem možnem času imenoval posebno komisijo, sestavljeno iz strokovnjakov in družbeno političnih delavcev v podjetju, ki bo opravila vse ustrezne izračune in analize glede vrednotenja dela in delitve dohodka. Dalje analize o tem, v kakšnih razmerah živijo in delajo zaposleni v Stavbarju ter kako je organizirano zaposlovanje novih delavcev in izobraževanje. Na osnovi tega naj bi še enkrat organizirali razpravo in sprejeli podroben akcijski program z vsemi utemeljitvami, kako izpeljati vse tri samoupravne dogovore.

M. ŽIVKOVIČ

LJUBLJANSKI MESTNI SINDIKALNI SVET O SPREMEMBAH V SAMOUPRAVNI ZAKONODAJI

ZDAJ V AKCIJO!

Iz razgovora s tajnikom ljubljanskih sindikatov Milanom Gerželjem

Ljubljanski Mestni sindikalni svet je od 18. do 22. avgusta organiziral 10 sestankov s predsedniki sindikalnih organizacij in posameznimi strokovnjaki številnih podjetij na območju Ljubljane, ki bodo sodelovali pri spremembah statutov in ostalih samoupravnih aktov, kot jih narekuje XV. ustavni amandma.

»Omenjene sestanke smo organizirali z namenom,« je povedal Milan Gerželj, tajnik ljubljanskih sindikatov, »da seznanimo sindikalne organizacije o vseh spremembah samoupravnega zakonodaja na osnovi ustavnega amandmaja in da se dogovorimo za vse akcije, ki bodo sledile v zvezi s tem v naslednjih mesecih. Naj mimogrede povem, da so udeležencem sestankov, ki smo jih organizirali, snov s tega področja zelo obširno razlagali strokovnjaki republiškega sindikalnega sveta Peter Toš, Janko Brunet in Franci Polak.«

»Kaj ste pravzaprav ugotovili na teh sestankih?«

»Predvsem smo na teh sestankih ugotovili, da je obveščenost sindikalnih aktivistov v podjetjih o bližnjih spremembah samoupravnega zakonodaja, kljub pisanju v časopisju in kljub našim obvestilom, ki smo jih poslali sindikalnim organizacijam že pred dvema mesecema, zelo slaba. Zato so nekateri predsedniki in člani izvršnih odborov sindikalnih organizacij šele na teh sestankih zvedeli za pravo bistvo sprememb v samo-

upravni zakonodaji v smislu XV. ustavnega amandmaja.«

»Kako pa so sindikalni aktivisti, s katerimi ste se pogovarjali, ocenili prizadevanja Mestnega sindikalnega sveta, da pomaga izpeljati akcijo v zvezi s spremembami samoupravnih aktov?«

»Zlasti predsedniki sindikalnih organizacij so bili veseli naših pobud, da smo na tak način začeli obravnavati vso problematiko okrog sprememb samoupravnega zakonodaja. Predvsem so vsi udeleženci sestankov izrazili željo, da bi jim Mestni sindikalni svet v naslednjih mesecih pomagal s številnimi koristnimi nasveti, s posredovanjem dobrih rešitev posameznih sprememb samoupravnih aktov tistih delovnih organizacij, ki so te spremembe že opravile. Predsedniki izvršnih odborov sindikalnih organizacij so po mojem pravilno ocenili tudi to, da v zadnjem času posameznih strokovnjaki, bodisi preko dnevnega ali tedenskega časopisja ali na sestankih zelo različno razlagajo posamezna določila XV. ustavnega amandmaja.«

»Bi morda lahko razložili, kakšen program si je zastavil Mestni sindikalni svet glede obravnavanja omenjene problematike?«

»V septembru in oktobru bomo organizirali še vrsto sestankov in krajših seminarjev s predsedniki in člani izvršnih odborov sindikalnih organizacij ter strokovnjaki, kjer se bomo pogovarjali o vseh podrobnostih

predvidenih sprememb samoupravnih aktov. Prav tako bomo skušali obravnavati vse dobre rešitve že spremenjenih samoupravnih aktov posameznih delovnih organizacij. Razen tega se bodo v naslednjih dneh sešli na sejah vsi izvršni odbori naših osnovnih sindikalnih organizacij, na katerih naj bi se dogovorili za akcijske programe priprav za spremembo statutov in drugih samoupravnih aktov delovnih organizacij. Seveda smo sindikalnim organizacijam na območju Ljubljane že zdaj dali nekaj koristnih napotkov za delo na tem področju. Svetovali smo jim, naj čimprej skličejo širše aktivne samoupravne organov in vseh družbeno političnih organizacij, na katerih bi naredili tako imenovani spisek nalog v zvezi s spreminjanjem samoupravnih aktov, prav tako naj bi sprejeli konkretne zadolžitve in seveda postavili roke, do kdaj morajo biti samoupravni akti spremenjeni oziroma popravljeni. S tem v zvezi smo sindikalnim organizacijam tudi svetovali, naj kar se da hitro izvolijo tudi posebne komisije, ki bi povezovala delo pri pripravi in spremembah samoupravnih aktov. Razen tega bi bilo zelo dobro, če bi predsedniki osnovnih sindikalnih organizacij, zlasti pa strokovnjaki v podjetjih, ki bodo sodelovali pri spremembah samoupravnih aktov, imeli še več osebnih stikov z našimi mestnimi odbori, katerih člani so jim pripravljene pomagati.«

M. Ž.

Pravna posvetovalnica DE

● VPRAŠANJE: Po sklepu DS našega podjetja, da se lahko zvišajo osebni dohodki v poprečju za 14 %, je komisija za delitev osebnih dohodkov izdelala novo oceno delovnih mest, na osnovi katere je izdelan tudi novi pravilnik o delitvi osebnih dohodkov. Po tem imam za 8 % nižje osebne dohodke kot poprej. Novi pravilnik je dne 25. 6. 1969 potrdil delavski svet. Dne 29. 7. 1969 mi je na osnovi tega novega pravilnika bila vročena odločba o osebnem dohodku, zoper katero sem pravočasno vložil ugovor. Ob sprejetju novega pravilnika je delavski svet tudi sklenil, da se delavcem, ki imajo po novem višje osebne dohodke, le-ti izplačujejo od 1. 1. 1969 dalje, drugim pa od 1. 6. 1969 dalje. Ker sem vložil ugovor zoper odločbo o novem osebnem dohodku, menim, da mi mora delovna organizacija izplačevati prejšnji osebni dohodek, dokler o ugovoru ne bo rešeno. Prosim za pojasnilo, ali imam prav oz. kdaj mi lahko delovna organizacija izplačuje novi, nižji osebni dohodek.

S. B., Mozirje

● ODGOVOR: Pravilnik o delitvi osebnih dohodkov, ki ga je sprejel delavski svet dne 25. 6. 1969 — pod pogojem, da je v skladu z zakonitimi predpisi in sprejet po predpisanem postopku — ne more nikogar veljati za nazaj. Po ustavnih določilih stopijo v veljavo statut in drugi splošni akti, torej tudi pravilniki, in veljajo najprej osmi dan po njihovi objavi. Vaš pravilnik torej ne more

za nikogar veljati niti od 1. 1. niti od 1. 6. 1969 dalje, temveč šele najprej osmega dne po dnevu objave. Nezakonit je torej zadevni sklep delavskega sveta o izplačevanju osebnih dohodkov po novem pravilniku z veljavnostjo za nazaj. Če bi bil vaš pravilnik objavljen naslednji dan po sprejetju, torej 26. 6. 1969, bi lahko veljal najprej od 4. 7. 1969, razen če sam ne bi določil za začetek veljavnosti kasnejši dan (nikakor pa ne katerikoli prejšnji dan).

Samo dejstvo, da ste zoper odločbo o osebnem dohodku vložili ugovor, vam ne daje nobene pravice do prejšnjega, višjega osebnega dohodka. Ugovor zoper takšno odločbo ne zadržuje njene izvršitve. Kolikor bi bila odločba usklajena z omejenimi določbami o uveljavitvi pravilnika, vam pripada osebni dohodek po novem, od takrat, kot je to določeno v odločbi, ne glede na morebitni ugovor. Če bi bilo vašemu ugovoru ugodeno, vam bi seveda pripadala ustrezna razlika tudi za nazaj.

M. LIPUŽIČ

KUPON za pravno posvetovalnico DE

... v jugoslovanskih sindikatih

Srbija

KAKO IZ NELIKVIDNOSTI?

Predstavniki šestih največjih beograjskih podjetij (Zmaj, IMT, IMR, Ikarus, IPM in »21. maj«) so minuli teden poskušali v razgovoru s predstavniki beograjskega mestnega sindikalnega sveta in gospodarske zbornice najti odgovor, kako odpraviti vzroke za hudo nelikvidnost beograjskega gospodarstva. Beograjska podjetja namreč terjajo od kupcev in drugih dolžnikov skupaj 12 milijard novih dinarjev, sama pa dolgujejo 10 milijard dinarjev. Med njihovimi dolžniki so tudi razne ustanove federacije, ki jim dolgujejo 200 milijonov novih dinarjev.

Udeleženci razgovora so obsojali dejstvo, da vsa teža tega problema pada izključno na ramena delavcev. Zahtevali so, da se odnosi v primarni in sekundarni delitvi spremeni v skladu z že sprejetimi načeli gospodarske reforme, da federacija po hitrem postopku uredi svoje obveznosti do gospodarstva in da se prouči upravičenost sedanje obsega investicijske potrošnje v izvangospodarskih dejavnostih, ter da se onemogoči trošenje sredstev, ki so se v proračunih in skladih družbeno-političnih skupnosti pojavila kot višek dohodka. Ta sredstva naj bi porabili za kreditiranje potreb gospodarskih organizacij oziroma za rekonstrukcijo in modernizacijo njihovih zmogljivosti ter za povečanje njihovih obratnih sredstev.

»BENEFICIRANI MINIMUM« ZA STARE DELAVCE

Hrvatska

Tovarniški odbor sindikata podjetja »Djuro Djaković« je samoupravnim organom tega delovnega kolektiva predložil, da zagotovijo »beneficirani minimum« osebnih dohodkov tistim delavcem, ki v tem podjetju delajo nepretrgoma trideset let, ali pa tudi manj, če so bili nekaj časa v službi zveznih, republiških ali lokalnih forumov.

Ideja o tem beneficiranem minimumu osebnih dohodkov je vznikla iz dejstva, da storilnost starejših delavcev upada zaradi zrahlanega zdravja in drugih podobnih vzrokov, to pa se potem pozna tudi pri pokojnini. Stari delavci mimo tega po mnenju sindikata tudi zaslužijo, da se na njihovih pokojninah ne poznajo posledice raznih poslovnih »potresov«, do katerih rado prihaja v industriji železniških vozil.

Tem starim delavcem, ki so bili vedno zvesti svojemu delovnemu kolektivu in ga niso zapuščali v nobenih težavah, naj bi po predlogu sindikata zagotovili garantirano plansko vrednost točk njihovih delovnih mest, kakor tudi priznanje enakega števila točk kot so jih imeli v minulem letu. To bi — kot menijo v tem podjetju — bilo v skladu z delavsko solidarnostjo, pozitivno pa bi prav gotovo vplivalo tudi na zmanjšanje fluktuacije, ki je v »Djuro Djakoviću« zelo velika.

Makedonija

VARLJIVI UPI ZA ZAPOSILITEV

V Bitoli čaka na zaposlitev okoli šest tisoč delavcev, ki pa nimajo kaj prida realnih izgledov, da bodo to tudi dočkali. Pričakujejo sicer izboljšanje svojega položaja na podlagi posojila za zmanjšanje brezposelnosti, ki ga je razpisala SR Makedonija in od kreditov za ta namen, ki jih najemajo gospodarske organizacije, vendar pa ta sredstva prav gotovo še zdaleč ne bodo zadostna za odpravo brezposelnosti. Zaenkrat so zagotovljena le sredstva v višini 44 milijonov novih dinarjev, za zaposlitev vsaj dva tisoč delavcev pa bi potrebovali 60 milijonov dinarjev. V Bitoli upajo, da bodo z razpoložljivimi sredstvi lahko zagotovili delo vsaj tistim brezposelnim, ki razen svojih rok nimajo nobenega vira zaslužka.

<p>1894 1969</p> <p>75 LET EMO</p>	<p>VSAK KUPEC sobne peči EMO sodeluje pri NAGRADNEM ŽREBANJU</p> <p>Lanskoletni nagrajenec IVAN OCEPEK iz Ljubljane je dvakrat zadovoljen.</p> <p>Mogoče boste letos vi...</p>	<p>EMO 3 sobna peč na olje 3000-4000 kcal/h z AET prižigalcem</p>	<p>EMO 5 sobna peč na olje 5000 kcal/h z AET prižigalcem</p>	<p>EMO 8 sobna peč na olje 7500 kcal/h z AET prižigalcem</p>	<p>KAMIN EMO 5 sobna peč na premog 5000 kcal/h</p>	<p>1. nagrada RENAULT 16 TS 2.-26. nagrada POTOVANJE V TUJINO za dve osebi 27.-60. nagrada IZDELKI „EMO“ Žrebanje meseca decembra v Beogradu</p>
	<p>1894 1969</p>					

OD TOD'IN TAM

HRASTNIK

Hrastniški delovni kolektivi so tudi letos sprejeli večje število novih vajencev za razne poklice. V steklarni so jih sprejeli 17, v splošnem trgovskem podjetju 10, v tovarni kemikalnih izdelkov 6, v gradbenem podjetju 6, v komunalno obrtnem podjetju 6, razna druga podjetja pa so sprejela 5 vajencev. Skupaj so podjetja v hrastniški občini letos sprejela okrog 50 novih vajencev. D. L.

POLZELA

Na zadnji seji delavskega sveta tovarne nogavic Polzela so sprejeli sklep, da bodo za šolstvo odslej naprej prispevali namesto 0,85% en odstotek. Ta odločitev je dobrodošla, saj bodo na Polzeli začeli graditi spomladni leta 1970 novo šolo. N. K.

REČICA OB SAVINJI

Začeli so z obiranjem hmelja, čeprav jih zelo moti slabo vreme. Sedaj je v tej prijazni vasi okrog 900 obrabicev iz Slovenije in Hrvaške. Največ hmelja ima kmetijska zadruga iz Mozirja, in sicer na približno 82 ha. T.

RAVNE NA KOROŠKEM

Komunalni sklad pri skupščini občine Ravne na Koroškem bo letos porabil blizu 1.650.000 N-din za komunalno ureditev naselij Javornik-Na Sanchah in Dobja vas, kjer gradijo družinske stanovanjske hiše. Uredili bodo omrežje vodovoda in kanalizacije. V.

MUTA OB DRAVI

Pred dnevi je gradbeno podjetje iz Radej ob Dravi končalo gradnjo 20-stanovanjskega bloka za tovarno poljedelskih orodij in livarno na Muti. V stavbo so se vselili že prvi sodelavci tovarne. Celotna gradnja je tovarno veljala okrog 1,5 milijona novih dinarjev. I. P.

VELENJE

Letos bo poslala sindikalna organizacija Rudnika lignita Velenje na 14-dnevno zdravljenje v Cateške Toplice blizu 50 članov delovnega kolektiva - rudarjev. Stroške zdravljenja bo plačala sindikalna organizacija velenjskih rudarjev. (vš)

SLOVENJ GRADEC

Stanovanjsko podjetje Slovenj Gradec upravlja s 170 stanovanjskimi hišami v Mislinjski dolini, v katerih je 812 stanovanj ter 44 poslovnih prostorov. Več kot 40% vseh stanovanjskih hiš je starih več kot 50 let, zaradi česar so potrebna večja popravila in je potreba za tekoče in investicijsko vzdrževanje precej več, kot pa je na voljo denarja. Letno bi rabili za najmanjša investicijska vzdrževalna dela vsaj 400.000 N-din, na voljo pa je le okrog 250.000 N-din. (vš)

SLOVENJ GRADEC

Mariborsko trgovsko podjetje »Povrtina« je uredilo na koncu Meškove ulice v središču Mislinjske doline - v Slovenjem Gradcu - novo prodajalno sadja in zelenjave. S.

ČRNA NA KOROŠKEM

Trgovsko podjetje Koloniale iz Maribora je v naselju Rudarjevo odprlo novo samopostrežno trgovino, ki je najboljše založena prodajna spedijskega blaga v kraju. Nasploh velja poudariti, da se je omenjeno mariborsko podjetje Koloniale zadnja leta zelo razmahnilo na tem območju in odprlo precej novih prodajal. I. P.

RADLJE OB DRAVI

Delavska univerza bo jeseni, če bo za to dovolj zanimanja, organizirala šolo za kmetijce. Priložnostne tečaje, ki bodo vsebovali številne napotke za kmetovanje, bodo obiskovali kmetje s področja občine. I. P.

POČITNICE VELENJSKIH RUDARJEV

PRECEJ VEČ DOPUSTNIKOV KOT LANI

V velenjskem rudniku lignita so se že lani odločili, da bodo organizirali letovanje za člane kolektiva in za zaposlene v rudarskem šolskem centru Velenje v več krajih. Prenekateri, ki so več let zapored preživeli dopust v počitniškem domu v Fiesi, so si namreč želeli menjati dopustniški kraj.

S tem ko so se Fiesi pridružili še nekateri drugi kraji ob jadranski obali, se je zanimanje za organiziran dopust izven domačega kraja precej povečalo. Po zadnjih podatkih, ki smo jih dobili na sindikalni podružnici velenjskih rudarjev, bo dopust preživelo v Fiesi, Umagu, Bašaniji, Biogradu na moru, v Kaštelih, na Pohorju in na Češkoslovaškem okrog 2.000 zaposlenih v Rudniku lignita Velenje oz. na Rudarskem šolskem centru skupaj z družinskimi člani. Se pravi, da bo preživela dopust izven domačega kraja, v primerjavi z lanskim letom, kar tretjina več velenjskih rudarjev. Kje vse so lahko to leto letovali velenjski rudarji oz. za-

posleni na Rudarskem šolskem centru Velenje z družinami? V Fiesi ima rudnik lignita Velenje lasten počitniški dom, v katerem lahko v eni izmenji sprejmejo okrog 180 dopustnikov. To leto so letovali velenjski rudarji še v Umagu in Bašaniji, kjer so imeli v okviru Počitniške skupnosti Alpe-Adria na voljo 13 weekend hišic, v Biogradu na moru pa pri Počitniški skupnosti Zalec 4 weekend hišice. Zraven tega so imeli med sezono v zakupu tudi več sob pri zasebnikih, in sicer v Kaštel Lukšiču 16, v Kaštel Starem 5, na Pohorju pa eno. Velenjski rudarji pa so lahko letovali tudi na Češkoslovaškem, saj imajo že drugo leto zapored organizi-

rano izmenjalno letovanje. Delavci iz CSSR preživijo del dopusta v počitniškem domu velenjskih rudarjev v Fiesi, velenjski rudarji pa ali v Karlovih Varyh ali Marianskih Laznyh, ali pa polovico dopusta v Pragi, polovico pa v enem od omenjenih letovišč. To leto je letovalo na Češkoslovaškem 60 Velenjčanov.

Verjetno je bilo zanimanje za organiziran dopust izven domačega kraja tako veliko tudi zavoljo dosegljivih cen. V Fiesi in v večini drugih počitniških krajev, kjer so letovali velenjski rudarji (izjeme so bili le kraji Kaštel Lukšič, Kaštel Stari in Pohorje) je veljal penzion 28 dinarjev. Rudnik lignita Velenje pa je prispeval po 13 N-din regresa na dan. Dejansko je veljal enodnevni penzion za odrasle 15 N-din, za otroke pa le 10 din na dan. Zapisati pa je ob tem treba, da so tudi letos izplačali na Rudniku lignita Velenje in na Rudarskem šolskem centru Velenje nadomestilo za potovanje na oddih. Letovanje je bilo tako še cenejše, saj so zaposleni prejeli po 140 N-din na račun nadomestila, nezaposleni družinski člani oz. otroci nad 10 let starosti po 90 N-din, otroci do 10 let starosti pa 40 N-din.

Zmogljivosti, kjer so letovali velenjski rudarji oz. zaposleni na Rudarskem šolskem centru, so bile od srede junija pa vse do začetka septembra polno zasedene. Slabše je z izkoriščenostjo zmogljivosti v pred in posezoni, pravzaprav z izkoriščenostjo Počitniškega doma velenjskih rudarjev v Fiesi. Odprejo ga vsako leto 1. maja, ko pridejo za praznike ob morje prvi dopustniki, zapro pa ga 20. septembra. Penzion velja v pred in po sezoni le 12 dinarjev na dan, kar je sila ugodno, vendar ni zanimanja za dopust niti med samci, niti med družinami, ki nimajo otrok oz. še nimajo šoloobveznih otrok. Skoda, saj so tudi septembrski dnevi ob jadranski obali, ko pojenja truš turistov, prijetni.

V VELENJU SO KONČALI PRVO LETOŠNJO VELIKO PROSTOVOLJNO DELOVNO AKCIJO:

DELOVNI KOLEKTIVI SO SE IZKAZALI

Največ prostovoljcev je bilo iz Rudarskega šolskega centra, tovarne gospodinske opreme Gorenje, Chrommetala, podjetja za izdelavo pohištva STIX in SGP Vegrad

V Velenju so se letos odločili za akcijo povezovanja in združevanja krajev in občanov, predvsem mesta z okolico. Geslo akcije je simbolično, »MESTO-VASI«!

Pred leti so namreč vsi prebivalci Šaleške doline pomagali urejati Velenje, zdaj pa Velenjčani vračajo to pomoč.

Velenjčani so sredi junija spet začeli za krampe in lopate. Akcijo »MESTO-VASI« so začeli z urejanjem ceste do Šentilja. V poldnevem mesecu dni, prostovoljci so prišli na ceste v tem času 21-krat, so uredili dobrih 4 km dolg odsek ceste, na katerem je že položen tudi asfalt.

Pri urejanju ceste od Velenja do Šentilja je bilo opravljeno blizu 30.000 prostovoljnih delovnih ur. Vrednost opravljenega dela pa presega 400.000 N-din. Pri modernizaciji in urejanju ceste so se še posebej izkazali zaposleni iz Rudarskega šolskega centra, tovarne gospodinske opreme, Chrommetala, podjetja za izdelavo pohištva STIX in SGP VEGRAD Velenje. Prebivalci Šaleške doline, posebej pa še člani delovnih kolektivov, so s to prvo letošnjo veliko prostovoljno delovno akcijo, in z zares množično udeležbo - na cesti je bilo blizu 9500 prostovoljcev, nedvoumno manifestirali pripravljenost občanov, da tudi sami pomagajo odpravljati pereče komunalne probleme ter enotnost vseh delovnih ljudi Šaleške doline v prizadevanjih za hitrejši napredek tega območja.

Zaposleni iz velenjskih delovnih kolektivov bodo še v tem letu pomagali tudi pri reševanju nekaterih drugih komunalnih problemov. Soštanjčani bodo urejali cesto proti Ravnam in Lokvici, Velenjčani pa bodo urejali cesto do Škal in naprej skozi Hrastovec na Graško goro.

Velika udeležba na prvi letošnji veliki prostovoljni delovni akciji je nedvomno dokaz, da prostovoljno delo še ni preživelo. Pripravljenost ljudi, da tudi sami pomagajo pri reševanju perečih komunalnih problemov pa je nedvomno treba izkoristiti.

USTAVNE SPREMEMBE BOMO URESNIČEVALI VEČ LET • USTAVNE SPREMEMBE BOMO URESNIČEVALI VEČ LET • USTAVNE SPREMEMBE BOMO

MNENJA IN STALIŠČA

Družbeni vpliv ob reelekciji se ne izraža samo skozi »pariteto«

Razvoj samoupravne demokracije je zlasti na področju kadrovske politike uveljavil številne novosti. V praksi so zaživela številna načela, kot so: rotacija, reelekcija, omejitve ponovne izvolitve, odpoklic, razrešitev itd. Uveljavitev navedenih načel pomeni, da so vse voljene funkcije tako v delovnih organizacijah kot tudi v družbeno-političnih skupnostih podrejene kolektivnim in družbenim interesom po določenih spremembah oziroma oceni glede uspešnosti opravljanja določene funkcije. Načelo reelekcije direktorja, ki ga je uveljavila ustava v letu 1963 in ki je bilo podrobneje izpeljano v določilih Temeljnega zakona o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja, predstavlja enega od elementov v procesu deatizacije nekdanje direktorjeve funkcije v samoupravno funkcijo. Mislim, da gre za proces deatizacije funkcije direktorja, ki je končan z uveljavitvijo amandmaja XV. Amandma XV. namreč ne dopušča več nobenega vmešavanja v kadrovske zadeve znotraj delovne organizacije. Na temelju amandmaja XV. so z zakonom o prenehanju določil zveznih zakonov, ki so v nasprotju z določili XV. amandmaja, prenehala veljati določila, ki so urejevala reelekcijski postopek za imenovanje direktorja delovne organizacije. Amandma pa v organizacijo samoupravljanja vnaša več novosti, med katerimi je tudi izločitev direktorja kot posebne ustavne kategorije. Namesto te kategorije uveljavlja amandma novo, toda mnogo širšo kategorijo »individualne organe, ki jim delovni ljudje uresničujoč samoupravljanje poverjajo določene izvršilne funkcije« (nadalje: individualni organi). Če govorimo

torej o reelekciji (pri tem pa nimamo v mislih delovno-pravne instituta: reelekcija vodilnih delavcev) ne mislimo le na reelekcijo direktorja delovne organizacije, temveč na reelekcijo vseh individualnih organov v določeni delovni organizaciji. Veljavna določila temeljnega zakona o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja po uveljavitvi ustavnega amandmaja pa aytonomijo delovnih organizacij uokvirjajo le z določili, da mora biti individualni organ delovne organizacije izvoljen na predlog razpisne komisije; da po preteku razpisnega roka lahko predlaga razpisna komisija delavskemu svetu največ tri kandidate; da se v primeru, da delavski svet, ki ne sprejme ponovnega predloga razpisne komisije, izvoli novo razpisno komisijo itd. Niso prenehala veljati tudi nekatera okvirna določila glede postopka za predčasno razrešitev individualnega organa. Tako zakon obvezuje k oblikovanju komisije za presojo zahteve za razrešitev direktorja, določa vsebino in način njenega dela. Vse ostale določbe glede poteka reelekcijskega postopka pa določajo delovne organizacije same v svojem statutu ali kakšnem drugem splošnem aktu. Med navedenimi določili, ki so prenehala veljati, je bilo v preteklosti največ razpravljala o paritetni sestavi razpisne komisije in o obveznosti javnega razpisa po preteku štiriletnega roka. Čeprav je ne le po določilih ustave, temveč tudi po določilih temeljnega zakona kadrovska politika samoupravna pravica delovne skupnosti, ni moč negirati potrebe po družbenem vplivu na izbor kandidatov za individualne izvršilne organe. Toda ne družbeni vpliv, ki ga naj zagotavlja neki avtomatizirani

VI.

inles

OKNA
VRATA
POLKNA
PRODAJA
NA KREDIT

ribnica

PODOBE NAŠEGA ČASA

jih je bilo tu največ in tudi sedaj so najpogostnejši v tej regiji. Materialni položaj slovenskih študentov pa je vendarle pod stalnim nadzorom, čeprav so te relacije drugačne kot v drugih delih Jugoslavije (na nezadovoljstvo stanovalec študentskega naselja v Ljubljani se je npr. reagiralo,

je polno privatnih gostiln, ki jih prebivalci tega najnaprednejšega predela Jugoslavije v času tedenskih vikendov pridno obiskujejo. Tako na primer v Ljubljani življenje vsako soboto in nedeljo povsem zamre. Slovenci namreč zelo ljubijo naravo in v prostem času zelo radi obiskujejo morje ali gore. To jim še zlasti omogoča dva-

kež ne spravi s tira, toda ob prepovedi prevozov z nadpeltonskimi kamioni so se zelo razgrel. Zelo zanimivo je, da so protestirali lastniki kamionov, ne pa na primer delavci kakšnega nerentabilnega podjetja, kar je sicer slučaj. Zato je razumljivo, da jim ni bilo mogoče ugoditi, kar bi se moralo zgodilo v nasprotnem primeru. Tudi sicer je slišati največ protestov iz te regije zaradi socialistične prepovedi honorarnega ali privatnega dela, ne pa zaradi nizkih dohodkov v socialističnem sektorju, nepokritega investiranja, pomanjkanja ekspanzijskih kreditov itd., kar je značilno in zanimivo, zlasti na sedanji stopnji našega družbenega razvoja.

Razen tega se v Sloveniji v zadnjem času množijo izvori strahu, da bi ta regija lahko preveč zaostala za razvojem razvitejših sosedov. Ta strah je povsem razumljiv, če vemo, da so Slovenci bili stoleten boj za narodni obstanek z razvitejšimi, na primer z Avstro-Ogrsko, Nemčijo, Italijo, ki jim niso prizanašali. In v tem boju so Slovenci obstali, kar je zanesljiv znak njihove žilavosti, preudarnosti in pridnosti, kar vse se izpričuje, razen nekaterih izjem, tudi še danes.

instirideseturni delavnik, ki ga vpeljujejo.

Slovenija sodi po številu samomorov na vrh svetovne lestvice, samomorji pa so, kakor je znano, značilnost visoko civiliziranih narodov. Tudi uživanje alkohola se je v tem delu naše države že zelo razpaslo. Govori se tudi o uživanju mamil in naglem širjenju prostitucije, zlasti na Koprskem, to je ob mejnih prehodih in v času mrtve turistične sezone.

Slovenci so znani kot trezni, mirni ljudje, ki jih zlepa

VINKO BLATNIK

SLOVENIJA

(v nekaterih očeh, po zaslugi nekaterih časopisov, v nekaterih krajih in regijah Jugoslavije)

rozen drugega, z gradnjo terena za minigolf).

Slovenci so že po naravi marljivi in varčni ljudje. Ko je ondan Zastava raziskovala jugoslovansko tržišče, je nepričakovano odkrila, da Slovenci ne kupujejo več »fičkov«, čez nekaj mesecev pa je prodaja fičkov v tej regiji Jugoslavije spet narasla. Raziskovalci našega tržišča so dognali, da je spet narasla zato, ker je »fičko« že drugi avto v premožnejših slovenskih družinah.

V okolici Ljubljane, Maribora in drugih slovenskih mest

Slovenija je naša najbolj razvita republika. Ze z golim očesom je mogoče ugotoviti, da je stari, dobri »fičko«, nekdanji simbol jugoslovanskega standarda, postal manjšina v družini z nekaj nad 100.000 privatnih avtomobilov, kolikor jih je v Sloveniji. Zamenjan je z novim in večjim avtomobilom in tako se lahko človek tudi brez kompiutorja prepriča o tem, kar so tudi ekonomisti že izračunali. Slovenija je že prekoračila mejo 1000 dolarjev nacionalnega dohodka na prebivalca. Ta dohodek je skoraj dvakrat večji, kot je jugoslovansko povprečje. Slovenija ima tako, nedvomno, najvišji standard v Jugoslaviji. V Sloveniji ima vsak drugi prebivalec hranilno knjižico, a to premoženje je večje kot letni republiški proračun.

Toda v Sloveniji so, kakor trdi statistika, izbruhnili prvi štrajki v naši državi, doslej

DOPISNIKI POROČAJO

KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU

Praznik starih običajev

Iz skromne zamisli članov turističnega društva v Križevcih pri Ljutomeru se je rodila velika prireditev — »Kmečki bal«. S pomočjo domače zadruge, delovnih organizacij v Prlekiji in v zadnjem času ob sodelovanju prebivalcev vseh okoliških vasi so tudi letos organizatorji kmeč-

kega bala poskrbeli za izvirno prireditev s prikazom starih šeg in že pozabljenih ljudskih običajev. Tako je tudi prejšnje nedeljo navrelo v to veliko ravninsko vas več tisoč gostov, med katerimi ni manjkalo tudi Avstrijcev, veliko kolektivov pa je izkoristilo to priložnost za nedeljski izlet.

Pobuda turističnega društva v Križevcih vsekakor zasluži pohvalo, saj sodi kmečki bal v tem kraju med redke prireditve za oddih in rekreacijo, ki jo živeli na tem koncu Slovenije v poletnih mesecih zelo pogreša.

B. B.

PETIŠOVCI

Končno trgovina

Doslej v Petišovcih, kjer imajo tudi termalno kopališče »Termas«, niso imeli trgovine, kjer bi lahko človek kupil razne potrebščine. Ker prihaja v to veliko vas vsak dan več tujih gostov, je bila zahteva po sodobni trgovini več kot upravičena. Trgovsko podjetje Univerzal se je zato odločilo, da bodo zgradili na 220 kv. metrih površine sodobno samopostrežno trgovino. Stroški izgradnje bodo po dosedanjih izračunih znašali nad 400 tisoč dinarjev.

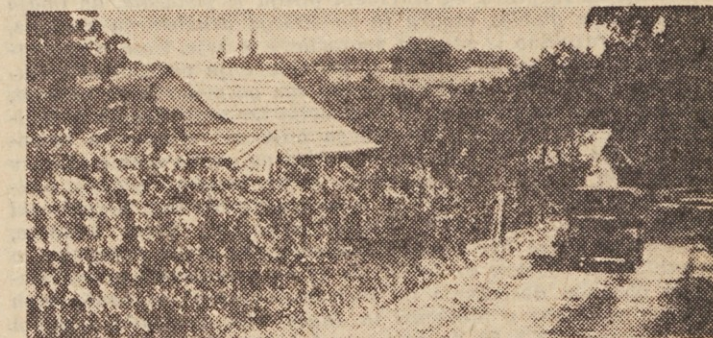
M. F.

LENDAVA

Cesta v Lendavske gorice

Idilčne Lendavske gorice do nedavna sploh niso bile dostopne, ker na tem območju razen blatnega kolovoza niso zmogli boljše ceste. Tako je bilo to turistično zanimivo območje neposredno ob madžarski meji povsem odrezano od sveta.

Tako bi ostalo tudi dalje, če v lendavski občini ne bi sprejeli krajevnega samoprispjevka za obnovo cest kar za razdobje desetih let. Razen

tega prebivalci tega narodnostno mešanega območja veliko prispevajo za urejanje cest in za regulacijo hudournih potokov ter reke Mure tudi s prostovoljnimi delom.

Pri urejanju blizu pet kilometrov dolge ceste čez Lendavske gorice pa so občanom priskočili na pomoč pripadniki obmejne enote JLA v Lendavi. V kratkem razdobju treh mesecev je okoli štirideset vojakov s sodobno mehanizacijo uredilo novo cesto, ki jo bodo te dni slovesno odprli. Vrednost del, ki so jih opravili pripadniki JLA, so na lendavski občini ocenili na več kot 500 tisoč dinarjev.

B. B.

Na 10 cicero

RAVNE NA KOROŠKEM

Železarna je za šolsko leto 1969-70 razpisala 85 štipendij za di-lake srednjih šol in študente vis-ših in visokih šol ter fakultet. Vi-šina štipendije se giblje od 230 dinarjev do 400 dinarjev. Pred nedavnim so kandidati za štipen-dije opravili tudi poseben test sposobnosti ter se pogovarjali s psihologom.

DRAVOGRAD

V prvem polletju so na grad-biških gradbenega podjetja Dravo-grad zabeležili 17 delovnih nezod-in pri tem izrutili 135 delovnih dni. V podjetju se zelo trudijo, da bi število nesreč pri delu zmanjšali na minimum in so zato pripravili tudi posebne varnostne ukrepe. Opozorili so tudi delavce, da morajo dosledno uporabljati vsa zaščitna sredstva, ki so jih doslej čisto zanemarjali.

SLOVENJ GRADEC

Pri Gozdnem gospodarstvu v Slovenjem Gradcu bodo tudi v pri-hodnjih letih zgradili več gozno-kamionskih cest, ki omogočajo hitrejšo spravilo lesa z goratih predelov, prebivalcem teh ob-močij pa približajo dolinske pre-čele in omogočajo boljše oskr-ba. Naslednje leto bodo tako na območju koroških občin zgradili nad 50 kilometrov takih cest.

OBISK V OBRATU MARIBORSKE TEKSTILNE TOVARNE V LJUTOMERU

POLETI IN POZIMI S KOLESOM

Kolektiv mariborske Tekstilne tovarne v Ljutome-ru spada res med »ženske« tovarne, saj zaposluje od 360 delavcev 305 žena. Sicer pa slavijo 1. septembra 10-letnico sorazmerno uspešnega dela, čeprav se sre-čujejo z nešteti problemi, in čeprav so osebni dohodki v povprečju le 650 N-din.

Največ preglavic povzročajo, kot nešteti drugim kolekti-vom, tudi ljutomerski tkalnici, prodaja tkanin. Podatki iz pr-vega polletja kažejo, da bodo planirano proizvodnjo štirih mi-lionov tkanin presegli za 10 odstotkov, vendar bodo blago razmeroma zelo težko prodali. Kljub temu pa so sklenili, da bodo povišali prihodnji mesec osebne dohodke za 10 odstotkov.

Tkalnica ima delovno silo pretežno iz okoliških vasi, in si-cer so to po večini dekleta in mlade matere. Prihodi na delo in pot domov so največji pro-blem vseh mladih žena, saj se nekateri vozijo s kolesi in mo-pedi skozi vse leto do 18 kilo-

metrov v eno smer. Podjetje svojega avtobusa ne more imeti, ker so delavke iz različnih vasi širšega področja in jih ni mogoče zbirati. Tudi stanovanj ni mogoče zgraditi toliko, da bi zadovoljili vsem potrebam.

Zaradi tega, ker večina del-avk živi na kmetijah, je resen problem tudi fluktuacija delov-ne sile. Pravijo namreč, da let-no zapusti tovarno do 50 delavk, kar pomeni, da je potrebno za-polositi in priučevati tolikšno število novih. Tedaj je razum-ljivo, da proizvodnja trpi ter tako neugodno vpliva na mož-no ustvarjanje dohodka. Opo-zorilo so tudi na to, da imajo veliko število bolniških dni za-radi slabih cest, po katerih se delavke vozijo v Ljutomer.

Ko smo obiskali kolektiv ljutomerske tkalnice, smo se pogovarjali z nekaterimi tkal-kami. Tako se nam je najprej predstavila Katica PLOJ iz Hra-šenskega vrha. Dejala je, da je najtežja zanjo pot v Ljutomer. Vsak dan se v obe smeri pre-pelje 36 kilometrov, kar je ze-lo hudo pozimi. Do nedavna se je vozila s kolesom, sedaj pa si

je kupila moped. Vsekakor bi želela čimprej bližje Ljutomeru, ker bi tako laže uredila tudi varstvo dveh majhnih otrok. Prej, ko se je vozila s kolesom, je porabila za pot na delo in domov 4 ure. Z osebnimi do-hodki ni najbolj zadovoljna, v tovarni pa dela že osmo leto, in to pri štirih strojih.

Tudi Marija ZEMLJIČ se vozi na delo s kolesom, in sicer iz 4 kilometre oddaljenega Me-kotnjaka. Doma jo vsak dan pričakujejo 4 otroci, ki jih je morala dati v varstvo znancem, ker je najbližji vrtec prav v Ljutomeru. Njena želja je po-dobna Katicini, čimprej prištediti denar in se preseliti v Lju-tomer.

Besede večine tkalk so ena-ke, vozijo se s kolesi vsak dan na delo, puščajo pri znancih otroke, za katere ni ustreznega otroškega varstva v ljutomerski občini itd. Zaradi tega se jih tako malo odloča za dopust iz-ven domačega kraja. Vsekakor je pri tem treba izreči pohvalo sindikalni podružnici, ki prire-ja krajše izlete, za katere je zmeraj dovolj zanimanja.

—se

USTAVNE SPREMEMBE BOMO URESNIČEVALI VEČ LET • USTAVNE SPREMEMBE BOMO URESNIČEVALI VEČ LET • USTAVNE SPREMEMBE

(obvezna paritetna sestava teh komisij), temveč vpliv, ki ne bo kršil samoupravne avtonomije delovne skupnosti v njeni ka-drovski politiki, temveč le pomagati, da postane ta politika učinkovitejša.

Tako že pred uveljavitvijo ustavnih sprememb beležimo zahteve (zlasti slovenskih sindikatov), da naj postane reelekcija direktorja avtonomna pravica delovnega kolektiva, brez pravi-loma obveznega vpliva in udeležbe v postopku širše družbene skupnosti. To stališče je bilo utemeljeno tudi v tem, da obvez-na prisotnost družbeno-političnih skupnosti pri imenovanju di-rektorja zmanjšuje možnost močnejše vplivati v vseh tistih pri-merih, v katerih zaradi slabih in družbeno škodljivih gospodar-skih in drugih rezultatov, družbena intervencija ne bi smela izostati.

Samoupravni odnosi v nekaterih delovnih kolektivih še niso dovolj razviti, saj niso redki primeri, da neformalne skupine s svojim birokratskim vplivom vstrajajo pri ohranitvi obsto-ječega stanja, pa naj bo to še tako problematično in v na-sprotju tako z interesi delovnega kolektiva kot z interesi ožje in širše družbene skupnosti. Po uveljavitvi amandmaja je ka-kršen koli »avtomatičen« vpliv v reelekcijskem postopku izostal. S tem pa ni rečeno, da so družbeno-politične skupnosti in druž-beno-politične organizacije razbremenjene odgovornosti, da v primeru napačnih kadrovskih rešitev pristojnega organa ali zbora delovnih ljudi vplivajo na odločitve delovnih skupnosti oziroma njihovih organov. Toda ta vpliv ne bo več posledica zakonite obveznosti sodelovati v postopku oblikovanja odločit-ve, kdo bo imenovan za direktorja delovne organizacije. Menim, da gre za nekaj več. Kot individualni izvršilni organ v številnih delovnih organizacijah ne bo nastopal le direktor delovne orga-nizacije, temveč tudi drugi odgovorni posamezniki. Družbeni vpliv ne zagotavlja več neki avtomatizem, temveč ustrezno in argumentirano pripravljena zahteva, da se skliče pristojni organ upravljanja ali zbor delovnih ljudi. Ukinitve načela pa-rijetne sestave razpisne komisije torej v prihodnje onemogoča vpliv posameznikov, ki so včasih v imenu družbe terjali rešitve, ki so bile v njihovem lastnem interesu. Odslej se bo družbeni vpliv lahko in velikokrat tudi moral pojavljati le skozi argu-mente, ki bodo pojasnjevali delovnemu kolektivu tisto, kar mu je bilo namenoma zamolčano itd.

Določila zakona še vedno terjajo obveznost javnega razpisa, po izteku časa, za katerega je bil posameznik izvoljen v funkcijo

individualnega izvršilnega organa in istočasno sprejet oziroma razporejen na to odgovorno delovno mesto v delovni organiza-ciji. Mnenja sem, da je zahteva glede obveznega razpisa teh delovnih mest odveč, če upoštevamo učinkovitost tega instituta v preteklosti. Po preteklih določilih je bil reelekcijski postopek za vse enak, ne glede na njihovo minulo večjo ali manjšo de-lovno uspešnost. Delo posameznika (direktorja ali vodilnega de-lavca), za katerega je bilo treba izvesti reelekcijo, je bilo vred-noteno šele po objavi razpisa. To vrednotenje se je vršilo po-nekod že v razpisni komisiji, drugod pa šele ob glasovanju na seji pristojnega organa. Menim, da bi pričakovana revizija za-konodaje s tega področja morala dopustiti možnost, da skladno z določili statuta delovne organizacije do razpisa ne pride, če je bilo preteklo delo odgovornega posameznika ocenjeno kot uspešno in če mu je bila na osnovi te ocene dana ponovna za-upnica kot individualnemu izvršilnemu organu. Reelekcijski po-stopek pa bi se naj nadaljeval le v tistih primerih in za tiste odgovorne posameznike v delovni organizaciji, katerih delo na osnovi objektivnih kriterijev trenutno in v perspektivi ni za-dovoljivo, oziroma jim ni bila dana ponovna zaupnica s tajnim glasovanjem na seji delavskega sveta. Le v teh primerih naj bi nastopila obveznost javnega razpisa.

Institut reelekcije vsebuje dva bistvena elementa:

- element izpolnjevanja pogojev za zasedbo delovnega me-sta, ki se povezuje z oceno minulega dela posameznika, ki je to delo do reelekcije opravljal in
- element zaupnice, ki je z uveljavitvijo amandmaja še bolj poudarjena (prej so ustavna določila govorila o imenovanju direktorja kot individualnega organa upravljanja, sedaj pa o volitvah in volilnem postopku).

Ker gre za združevanje teh dve elementov oziroma ciljev, ki jih težimo skozi postopek uveljaviti, govorimo o reelekciji. Toda reelekcija ni le polaganje računa ob izteku mandata. S tem hočem reči le to, da reelekcije ne moremo več pojmovati tako, da bomo odgovornemu posamezniku šele ob izteku časa, za ka-terega je bil izvoljen, izrekli ob ponovnem glasovanju o njegovi kandidaturi nezaupnico zaradi napak, ki jih je pri opravljanju svoje funkcije storil pred enim ali dvema letoma. Tako zamsl-jenega instituta gospodarstveni in družbeni razvoj več ne potre-buje. Zato menim, da bi reelekcija morala postati vsakodnevna spodbuda in pretnja večje odgovornosti in delovne uspešnosti.

PETER TOŠ

pohištvo in oprema za vaš dom

↓

lesnina

centrala ljubljana titova 51

Takoj po objavi sporočila s seje izvršnega biroja predsedstva ZKJ, na kateri so govorili o aktualnih vprašanjih gospodarstva in izgradnje avtomobilskih cest v državi, je začelo vodstvo ZKS sistematično seznanjati medobčinska in občinska vodstva ZKS z nameni in vsebino omenjenih seje. Na sejah vodstev organizacij ZK ocenjujejo odmeve slovenske javnosti na sporočilo s seje izvršnega biroja ter opredeljujejo neposredne naloge komunistov, ki jih narekuje sedanji gospodarski in politični položaj v Sloveniji.

Sodeč po prvih informacijah s sestankov vodstev organizacij ZKS ocenjujejo slovenski komunisti stališča izvršnega biroja kot resno zavzetost in napor za ustvarjanje razmer, v katerih bo mogoče le z demokratičnimi sredstvi urejevati sporna in nerešena vprašanja ter usklajevati medsebojne interese. In vseh sestankih prevladuje mnenje, da je potrebno v Jugoslaviji kot večnacionalni samoupravni družbeni skupnosti razvijati metode strpnega, odkritega, enakopravnega in javnega dogovarjanja, medsebojnega razumevanja ter doslednega uresničevanja dogovorjenih obveznosti, iz naše družbene prakse pa je potrebno dosledno odpravljati nedemokratične in nejavne postopke, ki so jih ob znanem sklepu o gradnji cest uporabili tudi pristojni zvezni organi in ki so upravičeno naleteli na ogorčen odpor delovnih ljudi.

V naših demokratičnih in samoupravnih odnosih so prav tako nesprejemljive metode pritiska in izsiljevanj, ker nujno porajajo politično nestabilnost, vnašajo nezaupanje v medrepublikanske in večnacionalne odnose, rušijo avtoriteto ustavnih in demokratičnih institucij ter ogrožajo temeljne demokratične osnove našega družbeno političnega sistema. Take metode, ki so bile neredko uporabljane, v našem času tudi v Sloveniji, zahtevajo ostro obsodbo in odpor komunistov, ker ne vodijo k demokratičnemu razreševanju problemov, ne upoštevajo realnih možnosti, kršijo družbeni dogovor o okvirnih političnih postopkih, ki naj omogočijo izražanje različnih interesov, ter zmanjšujejo ugled Slovenije in možnosti za njen nadaljnji razvoj. Vendar pa je po oceni udeležencev sestankov nujno treba pri analizi in oceni preteklih dogodkov, ki mora biti osnova za načrtovanje sedanje idejno politične aktivnosti komunistov, razmejiti stališča samoupravnih in družbeno političnih organizacij, odgovorno in zavestno razpravo znotraj institucij našega samoupravnega sistema, od posameznih primerov stihijskih, nepremišljenih in neodgovornih sovražnih akcij, ki pa so jih komunisti sproti preprečevali.

Ob cesti se ni razgrela ulica

Dosedanje razprave v organizacijah Zveze komunistov Slovenije so pokazale, da se bodo morali slovenski komunisti v prihodnje s še večjo odgovornostjo, treznostjo in politično zrelostjo spoprijeti z nesprejemljivimi in preseženimi političnimi koncepti. Jasno bodo morali spregovoriti o vsem, kar ni v skladu z idejno politično usmeritvijo VI. kongresa ZKS, in odločno povedati, da politikantstvu, šovinističnim izpadom in separatizmu v naši družbi ni prostora. Jasna idejno politična opredelitev do vseh vprašanj doma bo omogočila slovenskim komunistom, da zahtevajo načelno reševanje vseh odprtih problemov širše jugoslovanske družbene skupnosti.

Zadnji dogodki v Sloveniji so z vso ostrino opozorili na nujnost, da so v samoupravnih akcijah občani vsestransko, pravočasno in objektivno informirani o problemih, o njihovih razsežnostih, vzrokih in posledicah, kar edino lahko omogoča odgovorno odločanje in opredelitev. Zato so komunisti v razpravah poudarjali veliko odgovornost, ki jo za objektivno in popolno informiranje občanov imajo v naši družbi vsi samoupravni in družbeno politični organi, nosilci javnih funkcij in sredstva javnega obveščanja.

Izvršni biro je po oceni vodstev organizacij ZKS v kritični luči odprl vrsto nerešenih vprašanj uresničevanja družbene in ekonomske reforme. Dosedanja razprava v političnih aktivnih Sloveniji in razprava na izvršnem biroju je pokazala, da imajo ta vprašanja globlje vzroke in so širšega družbenega pomena, kot je to razvidno iz samega sporočila s te seje. Zato v razpravah prevladuje ugotovitev, da je pri reševanju problemov nelikvidnosti in drugih problemov sedanjega gospodarskega razvoja, odnosov med republikami in federacijo ter vrsti drugih aktualnih političnih vprašanj doslednega boja za reformo in samoupravljanje nujna bolj enotna in usklajena akcija vseh činiteljev v republikah. V uresničevanje nalog, ki jih narekuje sedanji politični in gospodarski položaj, se morajo vključiti tudi skupščinski organi, organizacije SZDL, Zveze sindikatov, Zveze mladine, delovne in druge družbene organizacije. Se zlasti komunisti v republikem vodstvu so dolžni, da se ob vsestranski pripravljenosti občanov dosledneje in bolj smelo lotijo reševanja vseh odprtih vprašanj v Sloveniji in Jugoslaviji, v skladu s sklepi IX. kongresa ZKJ, in da za svoje delovanje prevzamejo polno odgovornost pred Zvezo komunistov Slovenije.

Vprašanja, o katerih so govorili na zadnji seji izvršnega biroja, zahtevajo zaradi svoje pomembnosti in načelne narave poglobljeno in kritično osvetlitev, zato bodo, sodeč po predlogih organizacij ZK, o njih razpravljali tudi na prihodnji seji CK ZKS, ki bo predvidoma v prvi polovici septembra. V. B.

POSVETOVANJE NA RAVNAH:

Manifestacija sloge slovenskih železarjev

(Nadaljevanje s 1. strani)

na — pa ne zagotavlja razširjene reprodukcije, še posebej, ker imajo vse tri železarne razna ozka grla, za odstranitev katerih so potrebna znatna finančna sredstva. Program investicij v vseh treh železarnah predvideva 135,4 milijona dinarjev naložb v nova osnovna sredstva ter 229 milijonov dinarjev za trajna obratna sredstva. Predvideno je, da bodo združene slovenske železarne po zaključku tega investicijskega programa leta 1975 ustvarile letno okoli 2 milijardi dinarjev celotnega dohodka.

Ti podatki kažejo, kakšen je sedanji položaj slovenskih železarn, dokazujejo pa tudi, da bo Združeno podjetje slovenskih železarn vsekakor eno najmočnejših podjetij na Slovenskem. Zato bo referendum o združitvi slovenskih železarn zares izrednega, lahko bi celo rekli usodnega pomena za prihodnost slovenskega železarstva, ki je danes v precej težavnem položaju, iz katerega bi mu v veliki meri pomagala prav združitev v skupno podjetje. Vzdušje za to združitve — je zaključil tov. Klančnik — je v vseh treh železarnah dobro, prepričan sem, da bodo železarji spoznali pred-

nosti integracije in to na referendumu tudi dokazali.

SKUPNI PROBLEMI SLOVENSkih ŽELEZARN

V naslednji točki dnevnega reda posvetovanja so direktorji železarn Tugomir Voga (Store), mag. inž. Peter Kunc (Jesenice) in Gregor Klančnik (Ravne) informirali udeležence posvetovanja o trenutnem položaju svojih delovnih organizacij in o njihovih načrtih za prihodnost. Iz podatkov, ki so jih navedli, je razvidno tudi to, kaj teži vse tri železarne skupaj.

To so v prvi vrsti investicije za zaokrožitev njihovega proizvodnega programa, ki so se iz raznih vzrokov zavlekle daleč preko predvidenih rokov in zato vsem delajo velike preglavice. Lastnih sredstev za to nimajo dovolj, slovensko gospodarstvo pa ima prav tako na voljo le omejena sredstva; to pa pomeni, da morajo železarne svoje investicije čim bolj uskladiti. Specializacija, ki bo zagotovila večjo produktivnost in dohodek vseh treh železarn ter njihov integralno usklajen razvojni program, bo zato ena prvih nalog vodstva Združenega podjetja slovenskih železarn.

Skupen problem sta tudi nelikvidnost in pomanjkanje

obratnih sredstev. Vse tri železarne imajo precej več terjatev, kot pa dolgovi — Ravne na primer — terjajo 110 milijonov dinarjev, dolgujejo pa le 45 milijonov. Tudi če bi železarnam bila v polni meri odobrena prošnja za trajna obratna sredstva, njihov položaj ne bo izboljšal, če istočasno ne bo odpravljena splošna nelikvidnost gospodarstva.

Se nekaj ni paritete cen med izdelki železarn, katerih cene so kontrolirane in cenami surovin, energije in repromateriala, ki jih rabijo za svojo proizvodnjo. Te cene je nujno treba uskladiti, drugače bodo železarne še naprej v neenakopravnem položaju glede gospodarjenja, njihovi delavci pa se naprej ne bodo imeli osebnih dohodkov, ki bi ustrezali vloženemu delu.

INTEGRACIJA JE STVAR EKONOMIKE, NE PA STVAR POLITIČNEGA POSILJEVANJA

Zakaj slovenski izvršni svet zelo pozitivno ocenjuje prizadevanja za integracijo slovenskih železarn, je njegov član inž. Ivan Zupan v razpravi na posvetovanju pojasnil takole:

Slovenska industrija se na mednarodnem trgu bori s hudo konkurenco, v tem boju pa raz-

drobljena, medsebojno nepovezana podjetja ne dosegajo takšnih rezultatov, kot bi jih lahko. Zato moramo v naši industriji formirati določeno število stebrov, ki bodo nosilci splošnega gospodarskega razvoja. Eden takšnih stebrov bi lahko bilo železarstvo, ki zavzema blizu 12.000 delavcev in katerega delom je povezano celo 36.000 zaposlenih v kovinsko predelovalni industriji. Če našega železarstva ne bi bilo, potem ga danes zaradi raznih objektivnih okoliščin ne bi organizirali; ker pa ga imamo, ga moramo tudi postaviti na čimbolj trdne noge.

Zato pa so potrebna precejšnja finančna sredstva, ki jih naša republika nima na pretek in je zato potreben tem skrbnejši premislek, kam jih vlagati. Izvršni svet računa, da dejstvom, da so predelovalna podjetja glede pridobivanja dohodka v lažjem položaju, kot je bazična industrija in v njenem okviru tudi črna metalurgija. Zato je črna metalurgija tudi pripravljen pomagati z družbenimi sredstvi — vendar samo pod pogojem, če bodo njeni razvojni programi zagotavljali smiselnost naložb. Razdvojeni, nepovezani železarji ne pomenijo dejavnika, ki bi zagotavljal, da bo družba gledala na njegove interese; železarne morajo zato preskočiti lastne plotove in združiti svoja poslovna prizadevanja tako, da bodo usklajena s ključnimi interesi slovenskega gospodarstva. V tem smislu je tudi njihova sedanja integracija predvsem usklajevanje ciljev in sredstev, samo prvi korak v dolgoročnem procesu usklajevanja razvoja železarn.

Predsednik RO sindikata delavcev industrije in rudarstva Jože Globačnik je v svoji razpravi dejal, da so se slovenski sindikati od vsega začetka pridružili prizadevanjem za integracijo železarn in se vedno borili za realistično oceno možnosti integracije, aktivno pa so pomagali tudi pri izdelavi predloga statuta Združenega podjetja slovenskih železarn. Na referendumu — je poudaril tov. Globačnik — se bodo železarji izražali za zakonitosti, ki smo jih spoznali na področju črne metalurgije in zato poborniki njene integracije ne morejo biti samo politični delavci, temveč se morajo za uspešen izid referenduma z enakom, ali pa še večjo zavzetostjo boriti tudi vsi vodilni delavci iz uprav in proizvodnje.

Direktor Metalurškega inštituta inž. Lojze Prešeren je govoril o prednostih usklajenega raziskovalnega dela za vse tri železarne, sekretar tovarniške konference ZK jeseniške železarne Tone Varl pa je poudaril, da prizadevanja za uspešen izid referenduma niso samo stvar političnega prepričevanja, temveč tudi stvar strokovnega pojasnjevanja. Podobno misel je zastopal tudi predsednik tovarniške odbora sindikata jeseniških železarjev Srečo Minarič, ki je dejal, da v pripravah za referendum ne more biti plot med družbeno političnimi organizacijami, upravami in samoupravnimi organi; gre za ekonomiko, ne za politično posiljevanje. Zato je nujna skupna akcija vseh teh dejavnikov, rezultati glasovanja na referendumu pa bodo hkrati rezultati njihovega angažiranja pri pojasnjevanju prednosti integracije slovenskega železarstva. MILAN POGAČNIK

● JESENICE

Pred dnevi so na odboru za izume in racionalizacijo v jeseniški železarni obravnavali več predlogov za racionalizacijo proizvodnih procesov. Na osnovi pravilno sestavljenih prijav in ocen ter mnenj pristojnih strokovnjakov in izvedencev so bili pozitivno ocenjeni trije izboljševalni predlogi, avtorjem pa so bile priznane in izplačane tri odškodnine v skupni vrednosti 3523 novih dinarjev.

● CELJE

V industrijskem gradbenem podjetju Ingrad bodo v letošnjem letu praznovali 10-letnico obstoja tega podjetja. Pred ustanovitvijo Ingrada je bilo v Celju več manjših gradbenih podjetij in podjetje Beton, ki so se združila v železo, da bi lahko le tako uspešneje delovala. Železo teh kolektivov in obrtnih delavcev se je uresničilo, saj je sedaj Ingrad eno najmočnejših gradbenih podjetij v republiki.

DIREKTOR PODJETJA SLOVENIJALES CVETO ŠULGAJ GOVORI ZA BRALCE DE

SIBILA, LIDIJA IN DVA LUDVIKA

● Spoznanje: Težko je v konkurenci biti sam, posebno če si majhno podjetje.

Če nimaš drugega kot zastarelo tehnologijo, nizko stopnjo produktivnosti, majhen obseg proizvodnje, visoke proizvodne stroške, če torej za velik denar malo ponujaš, vedi, da na trgu, kjer konkurenca ne prizanaša niti tistim, ki imajo boljše atribute kot ti, zate ni kruha.

● Odločitev: Nov proizvodni program za vsako ceno.

V času, ko smo začeli izvajati reformne ukrepe, so problemi starega, lahko bi rekli obrtniškega načina proizvodnje, dobili nove dimenzije. V podjetjih, katerih nadaljnji obstoj je bil postavljen pod vprašaj, je slej ali prej morala pasti odločitev: uvesti nov proizvodni program, ki bo že v prvi točki predvideval modernizacijo celotnega strojnega parka. Toda, če se odločaš za tak poseg, potrebuješ sredstva za investicije, le-teh pa za majhna, obrtna podjetja ni bilo niti v skladih podjetij niti pri kreditni banki. To, da banke rajši nalagajo tja, kjer je manjši rizik in se dinar hitreje obrača, torej v velika podjetja, so kaj kmalu spoznali tudi v tovarni pohištva 22. julij iz Spodnje Idrije.

Tovarna pohištva iz Spodnje Idrije danes ni več samostojno podjetje. Ze od aprila 1967. leta posluje v okviru Slovenijales kot poslovna enota z vsemi pravicami pravne osebe. Takoj ob združitvi jim je matično podjetje priskrbelo iz tujine potrebne kredite, tako da uvajanje in izvajanje novega proizvodnega programa nista utrpela večjih zastojev. V istem času je projektivna skupina pri Slovenijalesu na osnovi poznavanja zahtev trga izdelala načrte za novo vrsto stilnega pohištva. Spilnici Sibila in Lidija sta našli kupce doma, oba Ludvika, XV. in XVI., pa sta postala sestavni del izvoznega programa.

Brez ozira na to, da je nov proizvodni program naletel na ugoden odmev tako doma, kot na tujem, da so izboljšali stroje in kvaliteto izdelkov, da trenutno vlada konjunktura, da povpraševanje presega ponudbo, so v Spodnji Idriji spoznali še drugo plat medalje, tisto plat namreč, ki ne vpliva neugodno le nanje, temveč na celotno jugoslovansko industrijo: naš proizvajalec lesnih izdelkov je na mednarodnem tržišču še vedno v podrejenem položaju. Zakaj?

● Zato, ker so naši izdelki v primerjavi z onimi, ki jih na trgu ponuja zahodna industrija, dražji in slabše kvalitete.

● Zato, ker naša dopolnilna industrija ne sledi zahtevam izdelovalca finalnih izdelkov.

● Zato, ker naša primarna lesna industrija zastoja za ono v kapitalističnih državah. Na zahodu npr. dobijo tovarne pohi-

štva take plošče, kakršne rabijo, naš proizvajalec pa jih mora še obdelati ali uvoziti. Tako je treba uvažati vse, od plošč do lakov in okovja. Ker je treba vse uvoz plačati vnaprej, je treba vnaprej tudi angažirati kapital. Dobavni roki so dolgi, naši lesni industriji pa na konec koncev preostaja najslabša varianta — uporabljati mora slabši material.

Rezultati novega proizvodnega programa, ki so ga začeli izvajati v tovarni pohištva »22. julij« kmalu po združitvi s Slovenijalesom, so vsekakor vredni pohvale. Da pa pohvala ne bo visela v zraku, naj povem, da je proizvodnja v prvem polletju letošnjega leta za 55% večja od proizvodnje v istem času lani, da se je povprečje osebnih dohodkov dvignilo od 817 na 985 novih dinarjev, da se je realizacija proizvodnje, gledano v istih obdobjih, povečala za 0,4 odstotka. To pa ni vse. Realizacija v izkoriščanju delovne sile pomeni za delovni kolektiv tovarne pohištva novo zeleno luč. Stara tehnologija je zahtevala ogromno delovne sile, modernizacija strojnega parka pa ni prinesla le boljših delovnih in poslovnih uspehov, višjih osebnih dohodkov in rentabilnejšega poslovanja, temveč tudi odvečno delovno silo. Res odvečno? Ne, kajti danes uvajajo drugo izmenjo.

Lesna stroka je stara, ena izmed najstarejših. Vedno se je znala prilagoditi razvoju tehnike in vedno je našla zadostno mero okusa, da je ugodila zahtevam še tako izbircnega potrošnika.

To pa ni lahek posel. Stalno se je treba odočati za nove proizvodne programe, le-ti pa zahtevajo uvajanje novih strojev. Zato je treba investirati in zopet investirati.

V Spodnji Idriji ne mirujejo. Dopolnilni bodo strojni park in uvedli drugo izmeno, tako da bo proizvodnja v nadaljnjih štirih letih porasla kar za 100%. To so seveda le predvidevanja, toda dejstvo, da je delovni kolektiv tovarne pohištva Slovenijales iz Spodnje Idrije prizadeven in da dobro gospodari, pomeni garancijo, da bodo ideje kmalu postale stvarnost. V. KOGEJ

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo republiškega sveta Zs za Slovenijo, izdaja CZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je ustanovljen 20. novembra 1942. Ureja ga uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik

MILAN POGAČNIK

Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatnova ul. 4, poštini predal 313/VI, telefon uredništva 316-672, 316-695, 312-402 in 310-033, uprave 310-033. Račun pri Narodni banki v Ljubljani, št. NB 501-1-391, devizni račun pri Kreditni banki in hranilnici Ljubljana, št. 501-620-7-3360-10-324-482 — Posamezna številka stane 50 N-par — 50 S-din. — Naročnina je četrtletna 6,50 N-din — 650 S-din — polletna 13 N-din — 1300 S-din — letna 26 N-din — 2600 S-din — Rokopisov ne vračamo — Poštnina plačana v gotovini — Tisk in klišej CZP Ljudska pravica Ljubljana

MODNA HIŠA V LJUBLJANI IN MARIBORU JE ZA SKORAJŠNJO JESENSKO-ZIMSKO SEZONO DOBRO PRIPRAVLJENA. OGLEDATE SI LAHKO NOVE VOLNENE TKANINE ZA DAMSKE PLAŠČE, KOSTIME, KAMGARNE V NOVIH DESENIH ZA MOŠKE OBLEKE, MODNO KOLEKCIJO DAMSKIH PLAŠČEV, HLAČNIH KOMPLETOV TER VRSTO DRUGIH ARTIKLOV ZA JESEN IN ZIMO

PRODAJNI SERVIS

modna hiša

LJUBLJANA — MARIBOR — OSILJEK

UPNIK 1 DOLŽNIK 4

Tudi klobučar iz Škofje Loke se sprašuje: »Bom prihodnji mesec še dobil osebni dohodek?«

»Tako je, čim več naredimo, čim več prodamo, tem manj denarja imamo«, je že takoj na začetku povedal direktor loškega Seširja, tovariš Valter Galof.

Tovarna klobukov iz Škofje Loke je ena izmed tistih tovarn, ki jim pravimo sezonske. V tem primeru ne gre za prekinitve proizvodnega procesa za določena časovna obdobja — le ta namreč teče skozi vse leto brez večjih zastojev in pospešitev, tako da se tudi obseg proizvodnje iz meseca v mesec bistveno ne spreminja. Pojem sezonski je v temle smislu: prodaja izdelkov in priliv denarnih sredstev nihata, tako da dosežata svoje najvišje in najnižje točke. Iz tega sledi, da morajo sezonske tovarne delati na zalogo.

Prodaja klobukov doseže svojo kulminacijo jeseni. Preko poletja se v skladiščih kopiči blago, ki bo v mrzlih dneh še kako dobrodošlo. V težnji, da bi zadovoljili vse potrebe kupca, v težnji, da bi bili kos povečanemu povpraševanju, ki ga pričakujejo v naslednjih mesecih, so se loški klobučarji odločili za dodatno varianto: sobota bo v oktobru zopet postala delovni dan.

Loški izdelovalci klobukov so na novo organizirali proizvodni proces, izvedli so rekonstrukcijo celotne tovarne, za celih 50 % so povečali obseg proizvodnje, izboljšali so kvaliteto svojih izdelkov. Uspehi so očitni: lanskoletna prodaja, ki so jo zabeležili konec oktobra, je bila letos presežena že v avgustu. Letošnji bruto produkt bo presegel milijardo in pol S-dinarjev, kar pomeni velik uspeh ne le zanje, temveč za celotno jugoslovansko klobučarsko industrijo. Bilanca podjetja pa je kljub temu negativna. To pa nas ne preseneča, saj je dolg kupec že štirikrat presegel zadolžitve proizvajalca.

Konkurence na področju klobučarstva skoraj da ni. Na celotnem jugoslovanskem območju se z enakim ali podobnim poslom bavijo le štiri tovarne: škofjelokaška, domažlaska, Uča iz Vrčca in zrenjaninska tovarna bombažnih izdelkov. Kljub temu, da je domače tržišče na tem področju razdeljeno le na štiri dele, posluha za sodelovanje ni. Toda ne le, da ne najdemo skupnega jezika, celo sakačejo si v hrbet. To pa povzroča pri iskanju skupnega imenovalca še dodatne ovire. Tako bomo še naprej kupovali tulce iz uvoženih surovin, tako proizvodnja klobučarskih izdelkov še dolgo ne bo masovna, eni in drugi pa bodo imeli občutek, da jim nekdo stalno čepi za vratom. Če pa bi se sporazumeli, če bi se eni odločili za predelavo surovin, drugi pa za izdelavo končnih izdelkov, če bi si sporazumno razdelili artikle, bi imeli korist tako proizvajalci kot tudi potrošniki.

JEV STOLPEC • KOMENTARJEV STOLPEC • KOMENTARJEV

Zakaj nelikvidnost

(Nadaljevanje s 1. strani)

Delež gospodarstva v neto dohodku se je znižal od 60,6 odstotka v letu 1966 na 56,5 odstotka v letu 1968. To gibanje je zlasti prizadelo sklade delovnih organizacij, saj so se v primerjavi z letom 1964 zmanjšali celo v absolutnem znesku. Osebnih dohodkov pa so še nadalje naraščali, čeprav nekoliko mirneje kot v prejšnjem obdobju, ko so bila njihova, zlasti neposredno po reformi, burna in skokovita.

V letih reforme so se »zakonske obveznosti«, ki jih je treba vplačevati v proračune, skoraj podvojile. Natančneje: od 9,23 milijarde so se povečale na 18,49 milijarde dinarjev. Več kot podvojil se je prometni davek, podvojile so se obresti na poslovni sklad in obresti na kredite.

To niso majhne postavke. Samo dve vrsti obresti sta se povečali od 3,3 na 6,27 milijarde dinarjev. Ali: zajemanje iz osebnih dohodkov je naraslo od 8,65 na 12,76 milijarde dinarjev. Te številke pojasnjujejo, zakaj so bile razne vrste davščin zadnja leta pod drobnogledom javne kritike in kako ta vrsta jemanja dela dohodka delovnih organizacij neposredno ali posredno vpliva na reprodukcijsko zmožnost delovnih organizacij in delovnih ljudi.

Težko je najti prepričljive argumente, ki bi opravičevali, da se je skupno zajemanje iz gospodarstva povečalo od 19.772 milijonov v letu 1964 na 32.295 milijonov dinarjev v letu 1968. Tako gibanje namreč ni v sorazmerju z naraščanjem storilnosti, skupnega narodnega dohodka ali dohodka delovnih organizacij v minulem obdobju.

Ne samo to: v zadnjih štirih letih, odkar »uresničujemo« reformo, smo bolj pogosto in raje poslušali tiske in težave, pa tudi zahteve nesposobnih delov gospodarstva kot pa predloge sposobnejših. Iz teh okoliščin podvpraševanja in selektivno proizvajalcev in, v postopnem odpadanju proizvodnih enot, ki nimajo perspektive.

Sicer pa so vse to že znane stvari. Ob vsem je zanimivo samo vprašanje, zakaj s tako hitro »odkrivamo« vzroke nelikvidnosti, ki pa so na dlaní.

VINKO BLATNIK

DELAVSKA ENOTNOST — Št. 35 — 30. avgusta 1969

MARJAN ROŽIČ, SEKRETAR CENTRALNEGA SVETA ZSJ JE RAZPRAVLJAL Z RADOVLJIŠKIM POLITIČNIM AKTIVOM O PROBLEMIH NELIKVIDNOSTI

Zagotoviti diferenciacijo v gospodarstvu na ekonomskih osnovah

(Nadaljevanje s 1. strani) Sprejemajo take poslovne rešitve, ki niso v skladu z zahtevami reforme. Vztrajajo za vsako ceno pri tem, da morajo dobiti denar za investicije, četudi se ve, da je ta investicija ekonomsko nerentabilna. Napak bi bilo, če bi te probleme posploševali, kakor bi bilo napak, če bi trdili, da jih ni. To se lahko dogaja, je poudaril tovariš Rožič, ker nimamo ostrejših ločnic med dobrimi in slabimi gospo-

darji, ker podjetja z dobrim gospodarjenjem, ki sloni na temelju reforme, ne pritisakajo na podjetja, ki slabo gospodarijo in ohranjajo predreformne koncepte poslovanja. Če bi tako ločevali podjetja, bi dobila diferenciacija poleg ekonomskih tudi samoupravne osnove.

POGLAVITNI VZROKI ZA NELIKVIDNOST

Med obilico vzrokov, ki so povezani s posledicami nelikvidnosti, je Marjan Rožič poudaril le nekatere. Eden izmed osnovnih vzrokov za tak položaj so izgube v gospodarstvu, zlasti pa sistem, po katerem ugotavljamo izgube in jih potlej pokrivamo. V Jugoslaviji je 10 % podjetij, ki poslujejo z izgubo. Ta podjetja zaposlujejo 14,5 % zaposlenih od skupnega števila zaposlenih v gospodarstvu; so s 7,3 % udeležena v skupnem dohodku gospodarstva, njihova udeležba v skupno angažiranih poslovnih sredstvih gospodarstva pa znaša preko 13 %. Izgube so izredno velike in stalno naraščajo. Sistem, po katerem jih ugotavljamo in poravnavamo, pa je ostanek etatiističnega gospodarjenja, ki izvira iz časov, ko so družbeno-politične skupnosti imele odločilen vpliv pri pokrivanju izgub. Pri tem igrajo zelo majhno vlogo ekonomske zakonitosti in drugi elementi gospodarjenja. Medtem ko 10 % podjetij posluje z izgubo, pa poznamo malo primerov, da bi jih izgube pogonale v stečaj.

V drugi skupini podjetij, na primer železnice, ki se prav tako otepajo s poslovnim primanjkljajem, pa ohranjamo zelo ponesrečene kombinacije ekonomske administrativnih odnosov gospodarjenja, tako da ta podjetja nikdar ne morejo zlestiti na zeleno vejo.

Ob vsem tem ne gre le za vprašanje, kako pokriti izgube, ki znašajo približno 4 milijarde novih dinarjev, ampak bi po mnenju tovariša Rožiča morali rešiti predvsem naslednje:

• dosledno opraviti vsi proizvodni in tehnološki, ki nima ekonomske perspektive. To

je potrebno storiti tako v prid večji ekonomski ekspanziji, kot v prid delavcem, ki živijo z nizkimi osebnimi dohodki;

• opraviti temeljito reformo sistema ugotavljanja in pokrivanja izgub. O tem so sindikati že izoblikovali stališča in jih posredovali Zvezni skupščini in Zveznemu izvršnemu svetu. To je hkrati eden izmed prispevkov sindikatov za uspešnejše reševanje likvidnosti.

Pri tem je potrebno tudi proučiti, kako rešiti tisto skupino podjetij, ki ustvarjajo majhno, ali pa celo nobene akumulacije. Takšnih podjetij je približno 20 odstotkov in bi njihovo nadaljnjo usodo morali reševati na realnih ekonomskih osnovah bodisi s preusmeritvijo proizvodnje ali drugačnimi poslovnimi rešitvami.

INVESTICIJE — BOLNO ŽARIŠČE NELIKVIDNOSTI

Naslednje žarišče problemov nelikvidnosti, je poudaril Marjan Rožič, je del investicij. Po netočnih podatkih je v državi približno milijarda 300 milijonov N-din investicij, ki nimajo denarnega pokritja. Pomeni, da nekatera področja nadaljujejo predreformno prakso in zahtevajo denar. Takšni pritiski imajo za posledico ali odvzeti gospodarstvu še več denarja, ali pa denar dotiskati in tako še bolj zabresti v inflacijo. Te investicije pa imajo še druge posledice: ponavadi se podaljšuje rok izgraditve objektov, s čimer se povečujejo stroški, odlaga se začetek proizvodnje in zato nastaja vprašanje, ali bo potem, ko bo stekla proizvodnja, investicija še sploh ekonomsko rentabilna. Vprašanje zase je tudi kvaliteta investicij.

V današnjem gospodarskem položaju se vse bolj jasno odražata tudi svojevrstna porazdelitev dohodka v gospodarstvu med posameznimi panogami in področji v Jugoslaviji, porazdelitev, ki nima nič skupnega z rezultati dela, ampak sloni v bistvu na administrativnih elementih gospodarjenja. Znano je namreč, da dobršen del gospodarstva, delovne organizacije, ki

dobro poslujejo, kreditirajo druge, ki so v slabšem poslovnem položaju. Če bi mogli te zamegljene odnose odkriti, bi lahko hitreje opravili ekonomsko diferenciacijo. Zelo pomembno je tudi vprašanje, je dejal tovariš Rožič, s kolikšnimi sredstvi gospodarstvo razpolaga. Ne moremo sprijazniti z dejstvom, da se polastijo dohodka, ki ga ustvari kolektiv, najprej vsi drugi zunanji dejavniki, ostanek pa je šele na voljo za osebne dohodke in sklade podjetja. Zato mnogi ne morejo razumeti neskladja: medtem ko se srečujejo z zelo neugodnim gospodarskim položajem, ko delovnim organizacijam primanjkuje sredstev, razpolagajo nekateri proizvajalci in samostojni skladi s precejšnjimi rezervnimi sredstvi, hkrati pa ne poravnajo obveznosti za investicije in podobno.

Ne bi bilo prav, je menil Marjan Rožič, zdaj vztrajati pri zahtevi, da je potrebno materialno osnovno gospodarstvo povečati le s prerazdelitvijo obstoječega narodnega dohodka, ampak bi morali večati materialno osnovno gospodarstvo tudi z boljšim gospodarjenjem. Ob tem bomo prav gotovo morali razmisliti o tem, ali so vse datjave gospodarstva ekonomsko sprejemljive, kakor tudi o tem, da bomo morali nekatere druge obveznosti povečati, na primer za znanstveno raziskovalno delo, za strokovno izobraževanje in podobno. V podjetjih, ki slabše gospodarijo, pa je zahteva po prerazdelitvi narodnega dohodka tudi edina zahteva. Krivdo za to, ker nimajo dohodka, valjajo na zunanje dejavnike. Pri analizi obstoječega ekonomskega položaja si je torej potrebno ogledati obe plati medalje in iskati pot za večanje materialne osnove gospodarstva tudi z zahtevno po boljšem gospodarjenju, da bi ustvarili čim višji dohodek.

Marian Rožič je prisotne obvestil, da bo o številnih problemih nelikvidnosti razpravljal v začetku septembra Centralni svet zveze sindikatov Jugoslavije. I. VRHOVČAK

OD VSEPOVSOD

SEVNICA

Sredi minulega meseca je prvič pripeljal poseben električni vlak iz Zidanega mosta v Sevnico. Od 21. julija dalje pa so začeli na progi med Zidanim mostom in Sevnico redno voziti vlaki z električno vleko. Tako so slovenski železnice vključili v moderniziran promet še novih 18 km elektrificirane proge. Vse tako kaže, da bo do dneva republike elektrificiran tudi odsek proge od Sevnice do Dobove. M. V.

RAVNE NA KOROŠKEM

Doslej so v železnici kot interno posojilo za nakup in izgradnjo stanovanj za sodelavce zbrali že 386.900 novih dinarjev. To vsoto je prispevalo 1588 sodelavcev — mnogi med njimi so vpisali tudi do 2000 dinarjev posojila. Na posojeni denar bodo posojilodajalci dobili tudi obresti, ki se bodo gibale od 7 do 12 %, odvisne pa bodo od gospodarskega uspeha tovarne. I. P.

LITIJA

Dom oddiha litjskih predilnicarjev v Pineti so odprli 1. junija zaprti pa ga bodo najkasneje 20. septembra. V tem času se bo izvrstilo kakih 600 do 650 članov kolektiva litjske predilnice. Člani kolektiva litjske predilnice lahko letujejo v Pineti najmanj teden dni, največ pa 14 dni; letos so uvedli tudi 10-dnevno letovanje. Cena za oskrbni dan znaša za član kolektiva 24 novih dinarjev, v pokolenju podjetja pa lahko letujejo v predsezoni in v sezoni za 8 novih dinarjev na dan. Kolektiv predilnice je letos vložil v izboljšanje svojega počitniškega doma kakih 130 tisoč novih dinarjev, za ta sredstva pa so zgradili dve novi počitniški hišici, dogradili nekaj sanitarij, umivalnice ter dobno opremili kuhinjo. M. V.

REZERVIRANO ZA STANOVANJSKO GOSPODARSTVO STANDARD

Poslovni prostori v Kosezah in Draveljski gmajni

Iz dosedanjih izkušenj, ki si jih je Stanovanjsko gospodarstvo Standard pridobilo pri pravi in oddaji zemljišč v preteklih letih na območju občine Ljubljana-Siška, je začelo s pripravami stavbnih zemljišč na območju Kosez in Draveljske gmajne. Za ta območja se je Stanovanjsko gospodarstvo Standard odločilo, ker sta oba kraja v neposredni bližini Ljubljane, od središča mesta oddaljena komaj 3 kilometre. Po dograditvi bodo Koseze in Draveljska gmajna povezane z mestnim središčem z avtobusnimi linijami. Prednost tega zazidalnega območja pa je v tem, da je odmaknjen od mestnega hrupa in, da se zaledje obeh sosesk naslanja na gozdne površine. Soseski ležita na obeh straneh Podutiške in Kamnogoriške ceste.

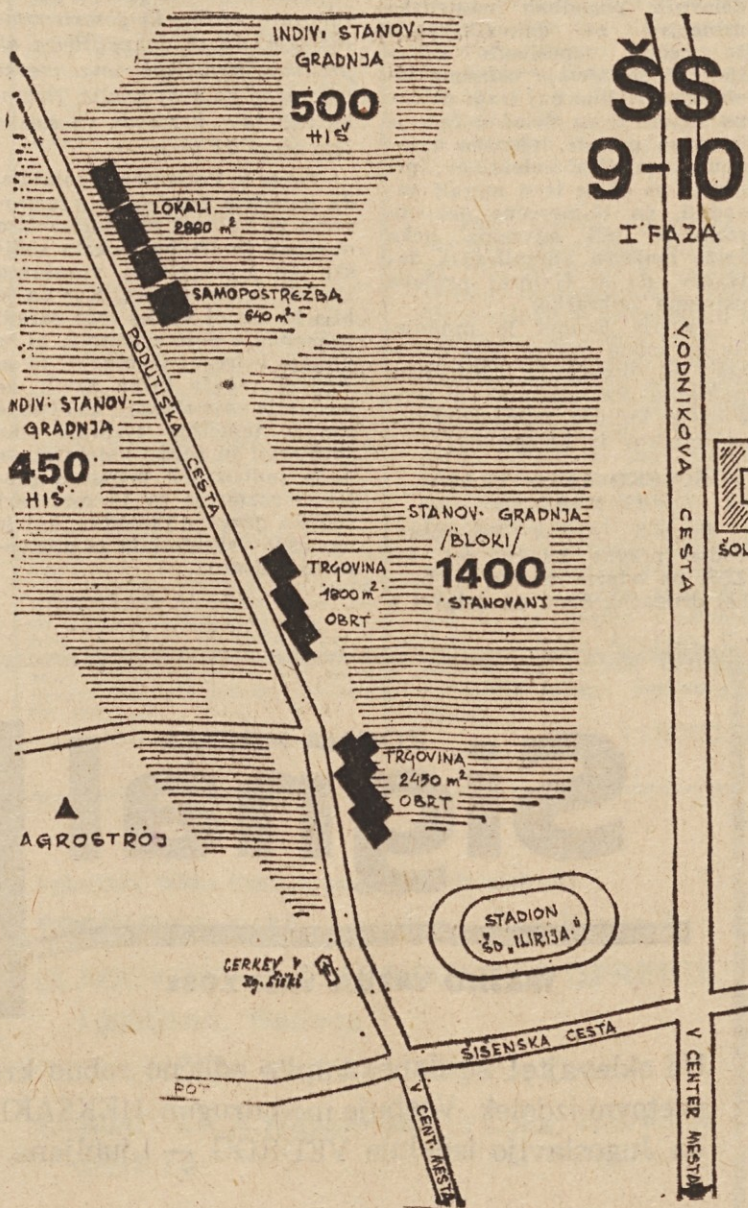
V prvi fazi, od leta 1969 do 1972, je predvidena gradnja soseske SS-9 Koseze. Ta bo pozidana s 450 individualnimi hišami raznih tipov o čemer smo v Delavski enotnosti že obširno poročali ter s stanovanjskimi bloki s 1400 stanovanji. Za oskrbo in razne usluge bodočih stanovalcev te soseske je po zazidalnem načrtu predvidena gradnja samopostrežne trgovine, gostinskih obratov in lokalov za razne uslužnostne dejavnosti. Za navedene objekte je predvideno 8200 kv. metrov poslovne površine, od katerih je

predvidenih 640 kv. metrov za trgovski lokal, za trgovski center in obrt 4224 kv. metrov, za razne servise 2880 kv. metrov in za gostinski obrat 456 kvadratnih metrov.

V drugi fazi od leta 1972 dalje, je predvidena gradnja soseske SS-10 Draveljska gmajna, v kateri naj bi bilo zgrajenih 300 individualnih hiš različnih tipov. Za oskrbo bodočih stanovalcev v tej soseski je predvidenih 1900 kv. metrov poslovnih prostorov. Od tega je 640 kv. metrov namenjenih za samopostrežno trgovino, 586 kv. metrov za gostinski obrat, 160 kv. metrov za bife in za razne servise 512 kvadratnih metrov.

Razen že naštetih objektov je predvidena tudi gradnja šol v obeh soseskah, vzgojno varstvenih ustanov, dvoran za množične sestanke in proslave ter razni drugi objekti, potrebni za oddih in rekreacijo. Obe soseski naj bi imeli po dograditvi blizu 10.000 prebivalcev, kar morajo razna trgovska podjetja in ostala uslužnostna podjetja pri programiranju gradnje in nakupov poslovnih prostorov vsekakor upoštevati.

Za poslovne objekte v obeh soseskah na Stanovanjskem gospodarstvu Standard že zbirajo interese ter si tudi želijo njihovega sodelovanja pri samem začetku načrtovanja in gradnje poslovnih prostorov. Z.

● Ob sklepanju delovnega razmerja za določen čas s prosvetnimi delavci se porajajo vprašanja, do katerih še nimamo enotnega stališča ● Ali lahko pričakujemo, da nam bodo nekatere tožbe v zvezi z delovnimi spori dale vse zadovoljive odgovore ● Iz razgovora o teh vprašanjih s strokovnim sodelavcem RS ZSS tovarišem Jankom Brunetom in z vodjo Službe pravne pomoči pri RS ZSS tovarišem Alojzom Poljanškom ●

V PRVI VRSTI ZAKONITOST - TODA TUDI SPODBUDA ZA DOKVALIFIKACIJO UČITELJEV

Ob kratkem poročilu našega dopisnika Cirila Koprivca iz Kopra o tem, kakšno stališče je zavzel pododbor za prosveto in kulturo pri Obalnem sindikalnem svetu v zvezi s problemi, ki se porajajo ob sklepanju delovnega razmerja za določen čas z učitelji, smo si v uredništvu zastavili nekaj vprašanj, ki so očitno zanimiva za celo vrsto šolskih kolektivov na Slovenskem.

- Ali je res pravilno in normalno, da šole sklepajo delovna razmerja z učitelji za določen čas za dobo 12 mesecev? Ali ravna napak tiste šole, ki sklepajo tako delovno razmerje le za 10 mesecev s tistimi učitelji, ki nimajo v razpisu zahtevane izobrazbe?
- Kaj se dogaja s sredstvi za osebne dohodke, ki jih šole prejema za vseh 12 mesecev tudi na račun delovnih mest z 10-mesečnim delovnim razmerjem? Ali to ne spodbuja k temu, da šole sklepajo delovna razmerja za določen čas le za 10 mesecev, čeprav šolsko leto po šolskem koledarju traja od 1. septembra do 31. avgusta? Ali se ob tem zastavljajo res le vprašanja zakonitega ravnanja, ali gre tudi za vprašanja, ki globlje posegajo v kvaliteto učnega procesa?

S takimi in še nekaterimi podobnimi vprašanji smo obiskali najprej strokovnega sodelavca RS ZSS tovariša Janka Bruneta in iz razgovora z njim povzemamo naslednje njegove misli.

Tovariš Brunet nam je dejal, da je po zakonu o delovnih razmerjih jasno, da s tistimi učitelji, ki že imajo z zakonom zahtevano izobrazbo, lahko sklepamo le delovna razmerja za nedoločen čas, razen v primerih, ki jih zakon dopušča, a to so na primer začasna nadomestitev delavca, ki je odšel v JLA ali delavca na daljšem bolniškem dopustu.

Jasno je tudi, da s tistimi učitelji, ki nimajo še z zakonom predpisane izobrazbe, a so že v delovnem razmerju za nedoločen čas, le-tega ni mogoče prekiniti ali ga spremeniti v delovno razmerje za določen čas, ker je z zakonom določen petletni rok za pridobitev stroke ali ustrezne izobrazbe.

Dilem torej v prvem in drugem primeru ni, spoštovati je treba le zakonitost. Nekoliko bolj zapletena vprašanja, dileme, tudi različne razlage in stališča, seveda pa tudi že odtod izhajajočo prakso, srečujemo v tretjem primeru.

ZMEDO SO POVZROČILA PISMENA POJASNILA SEKRETARIATA ZA PROSVETO IN KULTURO

Ce šola na razpis delovnega mesta ne dobi ponudbe kandidata, ki razpisnim pogojem ustreza, lahko po zakonu o delovnih razmerjih sklene z delavcem, ki ne ustreza razpisnim pogojem, delovno razmerje za dobo največ enega leta, ko mora delovno mesto ponovno razpisati. Prvo zmedo je pravzaprav povzročilo pojasnilo Sekretariata za prosveto in kulturo, ki pravi, da je mogoče delavcem, ki nimajo ustrezne izobrazbe, odpovedati delovno razmerje za nedoločen čas in potem z njim skleniti delovno razmerje za določen čas. Ob tem je v pojasnilu dana sugestija, naj bi taka delovna razmerja sklepali za 10 mesecev. In takih primerov je bilo v praksi precej. Po sodbi Vrhovnega sodišča Slovenije pa so bili vsi tisti sklepi o prenehanju delovnega razmerja z učitelji, ki so izhajali iz dejstva, da nekdo še nima z zakonom predpisane izobrazbe, ugotovljeni kot nezakoniti. Zakon pravi, da si morajo učitelji pridobiti zahtevano izobrazbo v petih letih, torej do 1972. leta.

ALI NE ZAŠČITIMO, DELAVCA NAJBOLJ, ČE GA STIMULIRAMO ZA TO, DA SE USPOSOBI ZA NORMALNO DELO

Ostalo pa je še vedno odprto vprašanje, pravi tovariš Brunet, za koliko mesecev naj se sklepajo nova delovna razmerja za določen čas s tistimi učitelji, ki še nimajo ustrezne izobrazbe. Zakon dopušča eno leto, pojasnila Sekretariata za prosveto in kulturo ponujajo kolektivom sugestijo — 10 mesecev.

Ob tem bi morali upoštevati več stvari, pravi tovariš Brunet. Prvič, če šola prejema od temeljne izobraževalne skupnosti tudi za taka delovna mesta sredstva za 12 mesecev, iz tega še ne izhaja pravica delavca, da bi njegovo delovno razmerje za določen čas moralo trajati tudi 12 mesecev. Tudi v gospodarstvu sklepajo delavci na primer delovna razmerja za 6 mesecev in vedo, da jim po zakonu ne pripada plačan dopust in regres za dopust. V primeru šolskih delovnih organizacij se seveda to vprašanje zaplete, ker šolsko leto po koledarju traja od 1. septembra do 31. avgusta, torej 12 mesecev. Prav s tem v zvezi je vloženih precej zahtev po zastopanju pred sodišči pri naši pravni službi, pravi tovariš Brunet.

Zakon o delovnih razmerjih dopušča, da se delovna razmerja za določen čas sklepajo tudi za 10 mesecev, če se delovna organizacija tako odloči in delavec torej vnaprej ve, da mu po zakonu ne gre pravica do dopusta in regresa. Zakaj bi pravzaprav bila šola zainteresirana, da plačuje takega delavca še dva meseca, saj bo morala njegovo delovno mesto ponovno razpisati. Seveda pa zopet nastane dilema, kaj v primeru, ko se na ponovni razpis nihče z ustrežno izobrazbo ne javi: ali ima delavec, ki je prej 10 mesecev delal na tem delovnem mestu, kakšne prednosti za sklepanje novega delovnega razmerja za določen čas? Obstajajo resnično tudi možnosti za špekulacije, ko bi bil kolektiv zainteresiran za 10-mesečna delovna razmerja, kadar bi od temeljne izobraževalne skupnosti za taka delovna mesta prejemal sredstva za vseh 12 mesecev. Menim, da moramo 10-mesečno delovno razmerje v prosveti vendarle obravnavati kot izjemo, kakršnih imamo dosti tudi v gospodarstvu. Izjem pa bo toliko manj, kolikor bolj bomo vztrajali pri zahtevani izobrazbi.

SIGNALI

Na predlog sindikalne organizacije Osnovne šole Grašiče je pododbor za prosveto in kulturo pri Obalnem sindikalnem svetu na svoji zadnji seji razpravljal tudi o problemih, ki se pojavljajo ob sklepanju delovnega razmerja za določen čas.

Pri tem je pododbor ugotovil, da že danes večina šol sklepa takšna delovna razmerja za 12 mesecev, kar pododbor smatra za pravilno in normalno. Zato tudi pripo-

Zaposlovanje prosvetnih delavcev za določen čas

roča šolam, da tako ravnajo. V posameznih primerih pa šole sklepajo z nekaterimi delavci (povečini gre za učitelje na predmetni stopnji, ki nimajo ustrezne izobrazbe) delovno razmerje le za 10 mesecev. Zaradi tega pa ti delavci nimajo plačanega rednega letnega dopusta, ne dobijo nadomestila za dopust, čeprav šole prejemajo tudi zanje sredstva od Temeljne izobraževalne skupnosti obalnih občin za vseh 12 mesecev. Zato pododbor priporoča šolam, da tudi v teh primerih sklepajo delovna razmerja za 12 mesecev, oziroma priporoča Temeljni izobraževalni skupnosti Koper, da v primerih, ko šole sklepajo delovna razmerja le za 10 mesecev, tudi dodeli tem šolam sredstva le za 10 mesecev.

CIRIL KOPRIVC

neustrezno izobrazbo, ki sklepajo s šolami delovna razmerja za določen čas, vendarle že niso precejšen rizik, saj se njihovo delovno mesto mora ponovno razpisati, pa tudi s tem, da bodo do 1972. leta vendarle morali imeti z zakonom določeno izobrazbo. Meni, da ima delovno razmerje za 10 mesecev lahko praktično posledice, ko bo nekdo na šoli, kjer na vsakoletne razpise ne bo odzval, tako lahko delal pet let po 10 mesecev, ne da bi imel en sam plačan dopust. Menim tudi, da je 10-mesečno delovno razmerje sporno, ker šolsko leto po zakonu traja 12 mesecev.

Dva primera iz njegove sodne prakse:

● Šola je zaradi povečanega obsega dela (ustanovila je nov varstveni oddelek) sklenila delovno razmerje za določen čas. Sklenila ga je z delavko, ki ima vzgojiteljsko šolo in prvo stopnjo pedagogike in psihologije na filozofski fakulteti (zahtevalo se je učiteljske) le za dobo 10 mesecev, češ da delavka nima ustrezne izobrazbe. Delavka bo vložila v tem primeru ne le tožbo za 12-mesečno delovno razmerje, pač pa tudi za ugotovitev delovnega razmerja za nedoločen čas.

● Šola je za 10 mesecev zaposlila na delovnem mestu učitelja za tehnični pouk diplomirano arhitektko, ki gotovo nima interesa, da se dokvalificira ali prekvalificira, ker ima visoko izobrazbo za svoj poklic. Delavka toži šolo, ker sodi, da šolsko leto traja 12 mesecev.

Tovariš Poljanšek ugotavlja, da navodila Sekretariata za prosveto in kulturo za sodišče niso obvezna in da bo moralo sodišče ob konkretnem vprašanju zavzeti svoje stališče. Ker pa je bilo že doslej veliko tožb zaradi prenehanja dela z učitelji, ki še nimajo ustrezne izobrazbe, in so delavci vse te tožbe dobili, se postavlja vprašanje, kaj bodo storile temeljne izobraževalne skupnosti in šolski kolektivi, če bodo tudi v teh primerih (delovno razmerje za 10 mesecev) sodišča drugače razsodila, kot je navodilo Sekretariata za prosveto in kulturo.

SONJA GAŠPERSIČ

DELAVSKA UNIVERZA ŠMARJE PRED NOVO SEZONO

MOŽNOSTI SE VEČAJO

Delavska univerza Šmarje je letos sprejela program dela za novo izobraževalno sezono precej prej kot minula leta. Najboljše del programa je namenjen izobraževanju zaposlenih ob delu, kmetijski vzgoji in tečajem za gostince in druge turistične delavce. Delavska univerza pa bo nadaljevala tudi z razstavami v novi pivnici mineralne vode v Rogoški Slatini.

Odrasli oziroma zaposleni se bodo letos lahko vpisali v ekonomsko srednjo šolo, v dvoletno ekonomsko šolo in osnovno šolo. Letos organizira Delavska univerza v sodelovanju s Pedagoško akademijo v Mariboru tudi Center za izredni študij razrednega pouka. Študij na tem centru je namenjen predvsem učiteljem, se pravi tistim, ki že uče, a si morajo še pridobiti zahtevano izobrazbo. Za to izobraževanje je precej zanimanja, o čemer govori precejšnje število prijaviteljev kandidatov.

Ce bo dovolj prijav, bo Delavska univerza organizirala tudi oddelke strojne, elektrotehniške, lesne in kmetijske stroke. Pri tem bo sodelovala z Dopisno delavsko univerzo iz Ljubljane.

Delavska univerza Šmarje posveča vsako leto tudi precej pozornosti kmetijskemu izobra-

ževanju, kar ni čudno, saj je občina izrazito kmetijska. Letošnje leto sta še posebno uspela zbora pridelovalcev in vinarogradnikov, ki ju je Delavska univerza pripravila ob pomoči Kmetijskega kombinata in še nekaterih drugih kmetijskih organizacij. Za novo sezono pa predvidevajo organizacijo zbora živinorejcev in sadjarjev. Po potrebi bodo poskrbeli še za druga kmetijska predavanja.

Med drugimi oblikami izobraževanja v okviru Delavske univerze je treba omeniti še tečaje za gostince in druge turistične delavce, jezikovne tečaje in stalne razstave v novi pivnici mineralne vode. Te so se že močno uveljavile, vsako leto jih je okoli petnajst. Pravkar je odprta razstava dekorativnih krožnikov Milana Cvelbarja iz Ljubljane.

P. KAVALAR

LETOŠNJI VPIS NA STROKOVNE ŠOLE V POMURJU

ČIMPREJ DO KRUHA

V Pomurju lahko tudi letos ugotovimo: želja za sprejem na poklicne šole je veliko, možnosti pa precej manj, zlasti za nekatere aktualne poklice. Tako bo od 678 učencev, ki so končali obvezno šolanje, sprejetih v pet poklicnih šol 526, drugi pa si bodo, ali pa so si že, morali poiskati mesto drugje. Najverjetneje bo to na eni izmed srednjih šol.

Največ mladih so morali odkloniti na murskosoboškem šolskem izobraževalnem centru raznih strok in na radenski Gostinski šoli. Za osem oddelkov, kolikor jih imajo v Murski Soboti, se je prijavilo 286 učencev, sprejeli pa so jih 230; v Slatino Radence pa je želelo 118 mladih, da se izučijo za natakarja oziroma kuharja, sprejeli pa so jih 70. V Murski Soboti je bilo največ zanimanja za poklic avtomehnika, saj se je prijavilo 53 mladih, sprejeli pa so jih 32. Veliko zanimanje je bilo tudi za krojaški poklic: 99 prijaviteljev, 64 sprejetih. Opaziti je, da so se mladi prijavljali za tiste oddelke, s katerih je mogoče čimprej na delovno mesto. Manj zanimivi so zlasti poklici mizar, tesar, zidar, kolar, čevljar in drugi, za katere skorajda ni zanimanja, čeprav je zlasti na podeželju takih obrtnikov pre malo. Tudi zidarji bi lahko našli hitro zaposlitev, vendar se jih je za ta poklic prijavilo prav tako malo.

Solski izobraževalni center raznih strok v Murski Soboti organizira dve vrsti izobraževanja, ki traja tri leta, učenci pa imajo tako praktični kot teoretični pouk v šoli. Po opravljenem izpitu se zaposlujejo na ustreznih delovnih mestih. Dolej so tako izobraževalni avtomehanike in krojače, letos pa bodo še strojne ključavničarje.

OKNA
VRATA
POLKNA
PRODAJA
NA
KREDIT

inles
ribnica

mateljstvu šole so povedali, da želijo imeti nekatera trgovska podjetja veliko število vajencev, ki jih uporabljajo kot nekvalificirano delovno silo, ko pa končajo šolanje, ne morejo dobiti redne zaposlitve. Tako bi hoteli imeti recimo v največji trgovski hiši Potrošnik Murska Sobotna v letošnjem prvem letniku 71 učencev, znano pa je, da so zadnje čase sprejeli zelo malo trgovcev v redno zaposlitev, čeprav jih ne manjka.

V Lendavski šolski center za kovinsko stroko so sprejeli 30 učencev in toliko se jih je tudi prijavilo. Šestinsedemdeset mladih pa so sprejeli v Izobraževalni center tovarne oblačil in perila Mura. V tem izobraževalnem centru vzgajajo izključno za omenjeno tovarno, zato tudi pripravljajo nov profil kadrov: industrijska šivalka oziroma šivalec.

Tudi ob letošnjem vpisu na poklicne šole v Pomurju je opaziti, da primanjkuje predvsem ustrezno usposobljenih strokovnih učiteljev. Izhod v silo so honorarni predavatelji, vendar pouk pri tem marsikdaj trpi. Na šolah se tudi pritožujejo zaradi prehitro sprejete odločitve za izpit iz pedagoških predmetov, kar odvrača nekatere mlade od poučevanja na strokovnih šolah. Ne zanikajo sicer pomena teh izpitol, vendar se jim ne zdijo ustrezni roki za opravljanje teh.

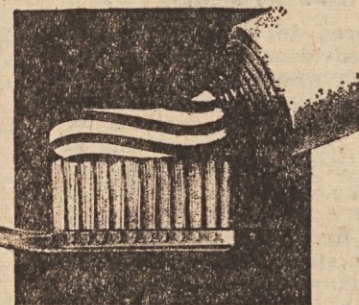
ERNEST RUŽIČ

ZOBNA KREMA

Signal

TRAJNO VARUJE VAŠE ZOBE

Ne oklevajte! Še danes kupite odlično zobno kremo »SIGNAL« — svetovni izdelek. Vsebuje med drugim HEKSAKLOROFEN in fosfate. Za Jugoslavijo izdeluje VEDROG — Ljubljana

STANE UHAN:

Zakaj je propadlo gradbeno podjetje Tehnograd?

Nelikvidnost, ki je v tem času pereč problem našega gospodarstva, je močno pestila tudi viško gradbeno podjetje »Tehnograd«. Delavci so dobivali osebne prejemke vedno bolj neredno. Podjetje ni zagotovilo rednega izplačila niti za prvi maj, tako da so odšli delavci za praznike domov brez denarja. Naslednji mesec je znašal zaostanek izplačila že dvajset dni. Delavci so začeli prekinjati delo.

Podjetje zaradi prezadolženosti ni bilo več sposobno dobiti dovolj denarja za osebne prejemke delavcev. Občina je morala poseči v rezervni sklad in ga je tudi izpraznila. Podjetje je naslednji mesec spet imelo težave, zato je občinska skupščina sporazumno z upravnim odborom podjetja uvedla prisilno upravo. Ta je odstranila nesposobno vodstvo.

Prisilni upravi, na njeno delo so imeli člani kolektiva precej pripomb, je zadostoval dober mesec dni za ugotovitev, da podjetje ni mogoče več rešiti. Potrebni bi bilo namreč blizu 20 milijonov N-din sanacijskega kredita, ki ga ni mogla dati občina niti mesto, bankirji pa so rekli — ne! Tako je občinska skupščina predložila stečajni postopek oziroma likvidacijo podjetja.

To je kratek opis zadnjih mesecev življenja več kot tisočslanskega kolektiva. Kadar umira in naposled umre človek, se ponavadi vprašamo: »Ali je bilo storjeno vse za njegovo rešitev?«

DRUŽBENE INSTITUCIJE BI MORALE IMETI MOŽNOST PREPREČITI DRUŽBENO ŠKODO

Kar zadeva bolnika, ljubljansko gradbeno podjetje »Tehnograd«, se ve, da ni dopustilo (?) nikomur vmešavanja v poslovanje podjetja. Direktor in del vodilnih delavcev so zavajali družbene ustanove — občinsko skupščino, banko, službo družbenega knjigovodstva, ki so v (pre)veliki meri verjeli lažnim prikazom tako zaključnega računa kot dejanskega položaja podjetja. Hkrati pa so nekateri vodilni delavci podjetja ravnali tako (sklepali škodljive pogodbe, dovoljevali podkupovanja, varali ali nezadostno obveščali kolektiv), kot da položaj ni niti malo nevaren. Najbrž bomo o delovanju nekaterih odgovornih posameznikov v bližnji prihodnosti kaj več izvedeli od tajištva za notranje zadeve ali sodišča.

V podjetju so torej najbolj odgovorni delavci sami poskrbeli za usodo podjetja.

Javnosti pa smo prej ko slej dolžni povedati, kaj je napravila družba, da bi pravočasno preprečila najhujše, če ne drugega, vsaj bistveno zmanjšala nastalo škodo.

Z enim primerom osvetlimo delovanje službe družbenega knjigovodstva kot enega izmed članov družbene kontrole.

SDK ni pravočasno ugotovila nepravilnosti v zaključnem računu »Tehnograda« za leto 1968. Na zahtevo viške občinske skupščine je dvakrat pregledala poslovne knjige (ne poslovanja) in ugotovila, da je zaključni račun za leto 1968 nesprejemljiv. SDK zato predlaga odpravo nezakonitosti ter uskladitev terjatev in obveznosti s poslovnimi partnerji. Občinski odborniki pa bi poleg obširnega naštevanja kontov, oseb in drugih podrobnosti radi izvedeli iz zapisnika predvsem kaj več o gospodarskem položaju podjetja in o možnostih za sanacijo.

Za to so izvedeli, žal prepozno, od prisilne uprave, ki je v kratkem času ugotovila ne le dobre 3 milijone N-din izgube kot SDK, ampak izgubo 13 milijonov N-din in še dodatnih 5 milijonov N-din zelo dvomljivih terjatev.

SDK se verjetno upravičeno brani s tem, da predpisi omejujejo njene pristojnosti pri posegih in analiziranju poslovanja podjetja.

Naj bo že kakorkoli, v primerih, ko gre za negospodarno ravnanje z (velikimi) družbenimi sredstvi, mora imeti družba v rokah vzvode, da pravočasno prepreči družbeno škodo. Ne gre namreč samo za materialno škodo, ampak nemalokrat še za večjo družbenopolitično škodo. Delavec, na primer, plača izgubljeno ali ukradeno orodje v celoti, najbolj odgovorni delavci podjetja pa niti v približno enaki meri izgubljenih, večših pa tudi ukradenih milijonov, pa naj gre za denarno povračilo škode ali za dolžino zaporne kazni.

Kolikor gre v našem primeru, pa tudi drugod, bolj za neomožnost kot pa za neomožnost učinkovitejših posegov SDK, ne treba čimprej tej družbeni ustanovi, kakor tudi družbi v celoti, opredeliti mesto in vlogo bolj primerno kot doslej. V nasprotnem primeru bomo doživljali še naprej, da bodo bolniki, podjetja, hirali, mi pa jim bomo pomagali le toliko, da jim bomo lajšali smrt z injekcijami, namesto da bi na podlagi dogovorjenih kazalcev o uspešnosti poslovanja bodisi pravočasno zdravili, kjer bo to mogoče, bodisi neozdravljivim pravočasno jasno in glasno povedali, da boleznijo ni mogoče ozdraviti, pri tem pa preprečili milijonske, če ne milijardne izgube. Pa še nekaj. Nesposobne bomo pravočasno onemogočili v njihovo in družbeno dobro. Tako bodo delavci imeli več zaupanja v naše družbene institucije in manj iskali svoje pravice na cesti.

Ne poenostavljaj: češ, neučinkovitost SDK je krivec stavek in likvidacij; ali, ker banka »noče« dati denarja, propadajo podjetja. Zakaj, ko omenjam družbene institucije, mislim tudi na vlogo samoupravljanja, političnih organizacij, v določeni meri pa tudi na javno mnenje, zlasti na vlogo tiska in radia.

NEDEJAVNA OSNOVNA SINDIKALNA ORGANIZACIJA

Sindikalna organizacija v podjetju je bila precej neaktivna. Občne zbornice je po gradbiščih izvedla z nekajmesečno zamudo, pa še tedaj na pritisk in v organizaciji mestnega odbora sindikata gradbincev.

Delavci na gradbišču v Beogradu so o delovanju sindikata malo vedeli. Vedeli so na primer, da jim je sindikat prisrkel televizor. Skupna akcija mestnih odborov Ljubljane in Beograda je bila koristna v toliko, da so bili delavci vsaj informirani o položaju v podjetju. Na gradbišču v Umagu pa izvršni odbor sindikalne organizacije podjetja sploh ni organiziral sindikalne dejavnosti.

Izvoljeni sindikalni delavci podjetja so bili premalo zavzeti za družbenopolitično delo v kolektivu. Opravljali niso niti osnovnih nalog in tekoče obveščali delavcev o dogajanjih v podjetju. Njihove težave z vodstvom podjetja, skoraj ob vsaki akciji, ki jo je v podjetju vodil mestni odbor, so jim jemale še tisto voljo, ki so jo občasno pokazali. Bivši delavec Tehnograda in sedanji član mestnega odbora sindikata je na primer za odkrite besede na seminarju za sindikalne delavce plačal z nevséčnostmi doma, ker je na »neprimernem mestu razkrival poslovne skrivnosti«.

Značilen je primer člana vodstva podjetja, ki je bil pred leti predsednik republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev. V podjetju je bil zdaj kot sindikalni delavec nedelaven. Na sestanku ZK, v začetku junija, sta na primer on in direktor ostro zavračala sekretarja ZK kot tudi mestne predstavnike ZK in sindikata, ko so se kritično pogovarjali o položaju podjetja in o vlogi ter nalogah političnih organizacij.

Vedno pa so klical sindikat, kadar so delavci stavkali. To pa je bilo v Tehnogradu zadnji čas pogostokrat.

(Nadaljevanje in konec prihodnjico)

NA ROB POGUBNEMU POSLOVANJU V TEHNOGRADU

ZAGOSPODARJENI MILIJONI

Na željo našega uredništva so za skupno mizo ocenili dogodke v Tehnogradu zastopniki skupščine občine Vič, prisilne uprave in kolektiva

Dogodki v Tehnogradu so se nenadoma in naglo zvrstili: prve ugotovljene izgube v znesku blizu 4 milijone N-dinarjev za preteklo poslovno leto so po sklepu upravnega odbora konec junija pripeljale v Tehnograd prisilno upravo. Ta je list za listom odkrivala bolna žarišča Tehnogradovega poslovanja, odkrivala nove in nove izgube, ki so narasle, še vedno po nepopolnih podatkih, na preko 15 milijonov N-din. Prisilna uprava se je znašla v težkem položaju. Prvotno iskreno namero, da bi sanirala podjetje, je morala opustiti. Za sanacijo podjetja bi bili potrebni visoki krediti, ki jih nihče ni hotel dati in če bi jih dal, jih tudi kolektiv ne bi mogel pod normalnimi pogoji vrniti. Prisilna uprava je morala izbrati manjše zlo, prenehati z vso dejavnostjo Tehnograda in tako zaveziti nadaljnje izgube. Zato je predlagala skupščini občine Vič, da sklepa o stečaju gradbenega podjetja Tehnograd. To se je zgodilo 1. avgusta letos.

Naše bralce želimo čimboli objektivno seznaniti z dogodki v Tehnogradu, zato smo zaprosili vse prizadete strani, da ocenijo minule dogodke in položaj v Tehnogradu. Pred dnevi smo sedli za skupno mizo predsednik in tajnik skupščine občine Vič, Stane Vrtič in Darko Petrovšek, prisilni upravitelj v Tehnogradu Ignac Voljč, računovodja in tehnični vodja v Tehnogradu Franjo Dobaja in inž. Roman Serša, prvi se je zaposlil v Tehnogradu marca letos, drugi pa je to novo dolžnost prevzel po prihodu prisilne uprave, ter nekateri člani kolektiva.

DVE TRETJINI SKLENJENIH POSLOV Z IZGUBO

Začnimo pri jedru: kako je moglo gradbeno podjetje Tehnograd zabresti v katastrofo prav v času, ko je gradbena konjunktura v polnem razcvetu? Najbrž je za to mnogo vzrokov. Eden je prav gotovo ta, da so Tehnogradovi poslovni ljudje zajeli več, kot so lahko pojedili: rinili so v vedno večji obseg proizvodnje. Lani so ustvarili približno 50 milijonov N-din bruto produkta, letos so predvidevali povečanje bruto produkta na 105 milijonov N-din. Če bi ga uresničili, bi glede na cene in predvidene stroške bilo za skoraj 4 milijone N-din izgube. Pri 50 milijonih bruto produkta so že imeli velike težave z obratnimi sredstvi. Večjemu obsegu proizvodnje niso prilagodili notranje organizacije poslovanja in dela.

Hujše zlo od tega in brččas srž problema pa so finančno skrajno neutrujeno sklenjene pogodbe. Naj takoj povemo, da je od približno 50 objektov le tretjina prinesla Tehnogradu dohodek, vsi drugi objekti so mu navrgli le velike izgube. Predolg bi bil seznam, če bi hoteli s podatki utemeljiti pogubno sklepanje pogodb v Tehnogradu. Omenimo le tri, štiri primere.

● Spomladi 1967 je Tehnograd prevzel v Beogradu s pogodbo gradbišče »Julino brdo«. Pogodba je bila sklenjena za vrednost 55 milijonov 382 tisoč N-din, predvidena lastna cena znaša 68.060.000 N-din, razlika je torej 12.878.000 N-din, medtem ko znaša do danes dejanska izguba na tem gradbišču 7 milijonov N-din.

● Drugo večje gradbišče v Beogradu je gradnja športnega centra občine Vračar skupaj z gradnjo večjega stanovanjskega bloka. Tehnograd je prevzel gradnjo pod tako neugodnimi pogoji, da so pri vrednosti 8 milijonov N-din pogodbenih del predvidevali 6 milijonov N-din izgube.

● Hotel »Kristal« v Umagu je Tehnograd prevzel v gradnjo za vrednost 6 milijonov N-din, vendar bodo predvideni stroški

gradnje navrgli 2 milijona N-din izgube.

● Za hotel »Medulin« je bila sicer pogodba za Tehnograd ugodno sklenjena, saj so predvidevali 680.000 N-din dohodka, vendar se je Tehnograd v pogodbi obvezal, da bo investitorju priskrbel kredit, kar pa mu ni uspelo.

Se bi lahko naštevali in se tudi kot nestrokovnjaki čudili podpisnikom pogodb, kako so mogli sklepati za svoj kolektiv tako pogubne poble. Mnogi gradbeni strokovnjaki iz drugih gradbenih podjetij pravijo, da je Tehnograd gradil stanovanja za enako ceno, kot jih oni dooločajo za industrijske hale.

NEODGOVORNO JE ZVRAČATI KRIVDO NA ZUNANJE DEJAVNIKE

Danes marsikomu noče v glavo, kako da se v Tehnogradu od poslovanje ni vmešal nihče od zunaj, čeprav je že dlje časa bojda »ves vesoljski svet« vedel, da s Tehnogradovim poslovanjem nekaj ni v redu. Res čudno, da je SDK vse do letošnjega leta potrjevala zaključne račune in verjela v pozitivno bilanco Tehnograda, čeprav je podjetje v resnici že bredlo v izgubi. Občinska skupščina, sindikati, zlasti Mestni odbor sindikata gradbenih delavcev, so nekajkrat na bolj ali manj resne prijave, da na Tržaški cesti 68, na upravi Tehnograda, ni vse prav, skušali priti za deva do dna. Toda vselej so jih predstavniki Tehnograda popeljali žejne čez vodo. Vodstvo je mahalalo s pozitivno bilanco, mnogi drugi člani kolektiva, ki bi pa se lahko naslonili na pripravljenost in dobro voljo predstavnikov skupščine in sindikata in razčistili poslovne in druge odnose v podjetju, pa so, kdo ve zakaj, pustili zunanje dejavnike na cedilu. Direktorju Tehnograda, na katerega je danes naslovljenih največ očitkov za zavozeno gospodarjenje podjetja, je celo kolektiv pred dobrim letom ob reelekciji ponovno izrekel zaupnico. Zato je danes neodgovorno zvrčati krivdo na kogarkoli izven podjetja, kajti nihče izven kolektiva ni vodil v podjetju poslovne politike, se pogajal z investitorji in podpisoval skrajno nerensnih pogodb. To so počeli najbolj odgovorni vodilni delavci, nanje se naj jezijo člani kolektiva, ker so se morali posloviti od svojega podjetja. Prav tako je danes narobe izražati nezaupnico samoupravljanju in kazati s prstom na svoje samoupravne organe ter jim očitati neodločnost, nesposobnost, hkrati pa pri tem poudarjati, »saj ni čudno, da je bilo delo samoupravnih organov tako in tako, ko pa so bili strokovno zelo šibki in nevedni«. Kakršnakoli je bila struktura delavskega sveta, ta samoupravni organ ni dobil v

presojo nikdar realnih podatkov, kot ugotavlja SDK v obsežnem poročilu o reviziji poslovanja. Konkretno, samoupravni organi nikdar niso razpravljali o doseženih finančnih rezultatih pri posameznih gradnjah, saj bi sicer morali ugo-

totiviti, da je podjetje od 52 gradenj zaključilo posel le v 18 primerih s pozitivnimi finančnimi uspehi, pri preostalih pa izkazalo visoko finančno izgubo. Če bi to vedeli, potlej bi morali zahtevati od analitske službe ugotovitve in vzroke za negospodarsko poslovanje in ustrezno ukrepati proti delavcem, ki so bili odgovorni in pooblaščenji za sestavo kalkulacij in sklepanje pogodb z investitorji. Znano pa je, v kako ozkem krogu so sklepali v Tehnogradu pogodbe in na kakšnih osnovah, saj je na primer za neko beograjsko gradbišče služila za sklenitev pogodbe le nekakšna maketa zamišljenega stanovanjskega središča.

● OTIŠKI VRH

V Tekstilni industriji Otiški vrh pri Dravogradu je nedavno tega stekla nova proizvodnja več vrst namiznih prtov, ki bodo posebno dobrodošli velikim gostinskimi obratom, pa tudi gospodinjstvom. Prte bo namreč mogoče prati v pralnih strojih, po sušenju pa likanje ne bo potrebno. (vš)

● SLOVENSKE KONJICE

Tovarna KONUS je za študijsko leto 1969-70 razpisala 5 štipendij za študij na biotehnični in ekonomski fakulteti v Ljubljani in 10 štipendij za srednje tehniške sole in vajenska mesta. I. P.

● MURSKA SOBOTA

V murskosoboški industriji kovinske galanterije Panonija ugotavljajo, da so sedanji prostori pretreni za uspešen razvoj proizvodnje. S prizadevanjem gospodarjenjem in pomočjo občine Murska Sobota želijo čimprej uresničiti zamisel o izgradnji novih prostorov. Zадnje čase so navezali več poslovnih dogovorov, med katere je šteti zlasti pomembno sodelovanje z mariborsko tovarno avtomobilov. se-

● SLOVENSKE KONJICE

V podjetju »KOVINAR« Vitanje pri Slov. Konjicah so pred kratkim prevzeli manjši del proizvodnje kovaške industrije Zreče, in sicer predvsem pluzno robo. S tem v zvezi ugotavljajo, da bodo morali pridobiti kakih 10 do 15 novih delavcev že v letošnjem letu, kakih 5 pa še v prvi polovici prihodnjega leta. Podjetje je v ta namen prerediti tudi nekatere delavnice in povečalo proizvodne prostore, v jeseni pa namerava pripraviti skupaj s konjiško delavsko univerzo tečaj za usposabljanje delavcev na novih delovnih mestih. V. L.

● SLOVENJ GRADEC

Tovarna meril v Slovenj Gradcu je za šolsko leto 1969-70 za dijake študente razpisala 3 štipendije, in sicer za ekonomsko fakulteto v Ljubljani in dve za srednjo tehnično šolo. I. P.

● LENDA VA

Skupščina občine Lendava se dogovarja z delovnimi organizacijami na svojem področju o skupnem financiranju ceste Lendava-Petiševci, to je do na novo urejenih terminalnih vseh. Po pripravljenih sklopih bo potrebnih za gradnjo omenjene ceste 700 tisoč dinarjev. Cesta je zlasti pomembna za razvoj turizma v lendavski občini, ki kljub prizadevanjem nekaterih ne more zaživeti. -se

● SLOVENSKE KONJICE

Občinska skupščina in industrijski kombinat »KONUS« v Slov. Konjicah že dalj časa sodelujeta z mestom Liptovski Mikolaš na Slovaškem. Oba kraja imata namreč razvito usnjarsko industrijo, obe tovrstni podjetji pa imata že več let poslovne stike.

V okviru letošnjega sodelovanja je bila tudi večja izmenjava delavcev na dopustih. V prvi polovici junija je prišla v Slov. Konjice skupina 43 ljudi iz Slovaške, ki so preživeli 10 dni ob našem morju, k rle posamezne družine iz Slovenskih Konjic. Sledeje bodo prav tolikšno število dni preživele v Liptovskem Mikolašu, kjer bodo gostje slovaških gostiteljev. Večina Konjičanov bo odšla tiakaj v zimskih mesecih, zlasti tisti, ki se zanimajo za smučanje, saj so v okolici Mikolaša številni smučarski tereni. V. L.

I. VRHOVČAK

VELEBLAGOVNICA

nama

● priporoča potrošnikom hitro, sodoben in cenen nakup vseh potrebščin, za sebe, za družino, za dom in za gospodinjstvo;

● potrošnikom nudi blago na obročno odplačevanje;

● za tuje kupce je v hiši menjalnica.

LJUBLJANA

Potrošniki lahko izbirajo blago v poslovalnicah:

TRGOVSKA HIŠA, Ljubljana, Tomšičeva 2

BLAGOVNICA S STANOVANJSKO OPREMO,

Ljubljana, Wolfova 1

KONFEKCIJA ELITA, Ljubljana, Čopova 7

BLAGOVNICA NAMA, škofja Loka, Kidričeva

ulica 1 a

Toplice za vsak žep

Minuli teden smo obiskali dve popularni zdravilišči na Dolenjskem, in sicer Čateške in Dolenjske Toplice. Zvedeli smo marsikaj zanimivega. Predvsem pa to, da sta se oba kolektiva izkopalca iz težav, v katere sta zašla pred tremi leti, ko je socialno zavarovanje ukinilo zdravljenje na njegov račun v skoraj vseh zdraviliščih. Oba kolektiva, Dolenjskih in Čateških Toplic, sta že dokazala, da se da s pravilno poslovno politiko doseči lepe rezultate go-spodarjenja, ne da bi pri tem kdorkoli pomagal od zunaj

Nisem se le slučajno oglasil v Dolenjskih in Čateških Toplicah. Kdor pozorno spremlja razvoj obeh zdraviliških krajev na Dolenjskem, se bo prav gotovo spomnil, da je Čateškim, še bolj pa Dolenjskim Toplicam, pred približno tremi leti, zelo trda predla. Oba kolektiva sta bila tako rekoč čez noč postavljena ob zid. Denar socialnega zavarovanja je prenehal pritekati.

»Takatrat je bilo res težko vzdržati. Nismo vedeli, kaj bi sploh počeli. Vse nas je po malem zagrabilo panika,« se danes spominja časov pred tremi leti **Lojze Kenda**, šef recepcije v Dolenjskih Toplicah. Takrat je po sili razmer celo on opravljal posle direktorja.

Toda oba kolektiva se nista zmedla. Tudi delavcev so od-pustili manj — mimogrede po-vedano, v Čateških Toplicah je odšel iz zdravilišča samo bivši direktor — kot pa so sprva na-povedovali. Čeprav ob nizkih osebnih dohodkih, sta oba kolektiva vzdržala bitko. Bitko za obstoj, katere pa se danes v obeh zdraviliščih kaj neradi spominjajo.

»Kaj takega se ne sme več zgoditi!« zagotavlja **Vlado Deržič**, direktor Čateških Toplic.

Pa kaj bi še obujali spomine, pravzaprav neprijetne spomine.

Danes piha v obeh zdraviliščih prijetnejši veter, čeprav morda še ni vse tako, kot bi moralo biti. Danes kolektiva obeh popularnih dolenjskih zdravilišč stojita že tako trdno na nogah, da bi jih kdorkoli težko omajal.

NAJPREJ V DOLENJSKE TOPLICE

Ze zaradi tega, ker so Dolenjske Toplice bliže, sem se najprej ustavil v tem kraju.

Nič prijazno ni bilo. Lilo je kot iz škafa. Sodoben olimpijski bazen, kjer je stalna temperatura vode med 26 in 28 stopinjami Celzija, je bil prazen. Sicer pa tu ob lepem vremenu mrgoli na tisoče kopalcev, do-

Takoj ali po dogovoru zaposlimo

gospodinjsko pomočnico, ljubiteljico otrok

Oskrba v družini in visok zaslužek.

Ponudbe naslovite na:

Frau DORNBIERER Metzgeri CH 9422 Staad-Rorschach St. G. (Schweiz)

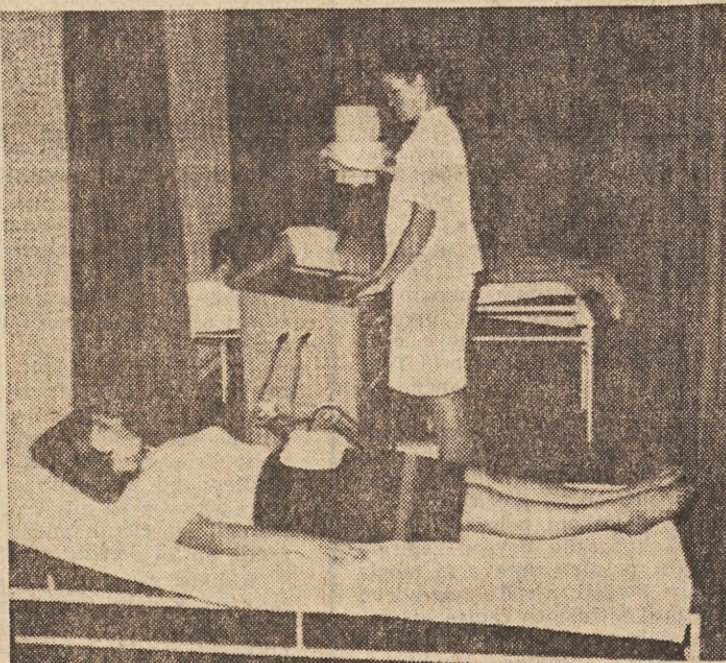
Interesentke opozarjamo, da morajo zaposlitev urediti preko pristojnega zavoda za zaposlovanje.

mala iz vse Slovenije. Okolica bazena je zelo prijetno urejena. Veliko je prostora, če je lepo vreme, v senci in na soncu. Bazen v Dolenjskih Toplicah je še posebej zanimiv.

»Menda je edini v Sloveniji, ki ima naprave za stalno čiščenje vode,« je kasneje pojasnil **Lojze Kenda**, ki ima kot šef recepcije največ stikov z gosti in tudi najbolj pozna njihove želje in navade. »Težke milijone je moral naš kolektiv odšteti za filtrske naprave. Toda ni nam žal. Saj prav zato kopalci raje zahajajo v naš kraj. Od tega pa imamo tudi mi precej...«

PREVLADUJEJO DOMAČI GOSTJE

Ze sva sedela v majhni sobici v zdraviliškem domu, kjer sta v spodnjih prostorih dva lepa, pokrita bazena, s temperatura vode od 36 stopinj naprej. **Lojze Kenda** je imel pred seboj nešteto papirjev. In čisto v drugačnem, veselejšem tonu, mi je bral podatke s papirjev.

Poleg gostinskih uslug in kopanja nudijo Čateške Toplice gostom tudi vse ustrezne zdravstvene usluge v novozgrajeni sodobni ambulanti

Vsake toliko časa je skočil še k telefonu v recepcijo in v računovodstvo povprašat za ta ali oni podatek, ki ga ni imel pri sebi.

»Z letošnjo sezono smo izredno zadovoljni,« je pripovedoval. »Tja do konca septembra imamo vse zasedeno. V primerjavi z lanskim letom se je letos število domačih gostov povečalo kar za 25 %, medtem ko

se je število tujih gostov le za malenkost zmanjšalo.«

»Kakšno pa je sploh razmerje med domačimi in tujimi gosti?«

»Blizu 80 % je domačih, drugi pa so gostje iz Avstrije, Zahodne Nemčije, Italije... Od tujcev v naše zdravilišče najraje zahajajo ribiči. Krka je res idealna reka za ta šport.«

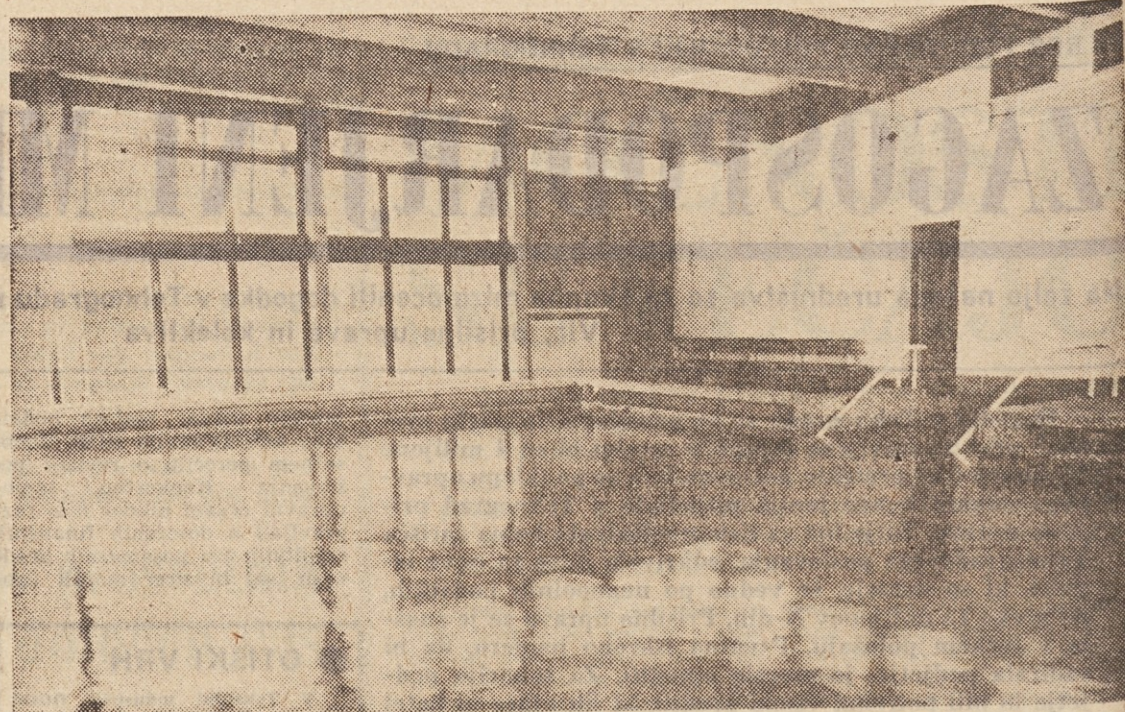
Šef recepcije zdravilišča v Dolenjskih Toplicah je nato pojasnil, da med domačimi gosti prevladujejo takšni, ki si zdravljenje plačajo sami. Mnogo pa je takih, ki jih na preventivno zdravljenje pošiljajo sindikalne organizacije iz številnih, zlasti večjih slovenskih delovnih kolektivov. »Pri nas je veliko delavcev iz celjskih tovarn, potem gorenjskih in celo mariborskih delovnih kolektivov,« je dopolnil.

V zdravilišču v Dolenjskih Toplicah imajo danes na voljo 195 ležišč, dnevna oskrba pa velja 3910 S-din v sezoni. V predsezonskih in posezonskih mesecih je ta cena nekaj nižja. Ko že posredujemo številne podatke o zdravilišču Dolenjske Toplice, velja omeniti, da se je letos na odprtem bazenu zvrstilo že blizu 40.000 kopalcev. Stalnim gostom nudijo v Do-

lenjskih Toplicah tudi posebne ugodnosti. Med njimi 25 % popusta pri kopanju, tako v pokritem kot zunanjem športnem bazenu, za večdnevno bivanje tudi večje število brezplačnih zdravniških pregledov in podobno.

POTEM V ČATEŠKE TOPLICE

V Čateških Toplicah je bilo kljub nalivi minuli petek polno

V Čateških Toplicah so v zadnjih štirih letih zgradili mnogo novih objektov, med njimi tudi zelo sodoben pokrit bazen s termalno vodo

domačih in tujih gostov. Čeprav je deževalo, smo v obeh bazenih na prostem opazili kopalce. Če še ne veste, imajo v Čateških Toplicah bazen na prostem odprt tudi pozimi, kjer se je mogoče kopati. Temperaturo vode v vseh bazenih lahko prilagodijo tako, da se je mogoče kopati ob vsakem času, tudi takrat, kadar dežuje in takrat, ko se živo srebro spusti pod ničlo.

»Ubadamo se s problemom, da imamo kar naenkrat premalo prenočitvenih zmogljivosti,« je potožil **Vlado Deržič**, direktor Čateških Toplic. »Zaradi tega smo letos investirali kar 309 milijonov S-din in s tem v bungalovih pridobili nadaljnjih 212 ležišč, tako da jih imamo zdaj skupaj več kot 360. Sploh smo v zadnjih dveh letih veliko investirali v Čateških Toplicah, in sicer blizu milijardo in pol S-din. S tem, ko smo zgradili nov odprt bazen, mini golf igrišče ter prenovili vse stare prostore zdravilišča, smo dvignili tudi naš promet od komaj 233 milijonov S-din v 1965. letu že na 630 milijonov S-din v letošnjem letu. Prihodnje leto računamo, da bo naš promet znašal že nad 800 milijonov starih dinarjev.«

Takšnemu razmahu je prav gotovo s svojo marljivostjo botroval celoten kolektiv zdravilišča Čateške Toplice.

»Težave imamo s precejšnjimi anuitetami, ki jih moramo odplačevati,« pripominja **Vlado Deržič**. Samo letos moramo odplačati kar 122 milijonov dolga, razen tega pa prigrisodariti za osebne dohodke zaposlenih še nadaljnjih 170 milijonov S-din. To niso mačje solze za blizu 100-članski delovni kolektiv. Toda kljub ysem omenjenim obveznostim bomo vse to zmogli in še bomo naložili denar v nove objekte Čateških Toplic. Povem vam, da se spleča investirati v Čateške Toplice, ki imajo še vedno neizčrpane možnosti za razvoj. Prav zdaj smo namreč prišli do novega vrelca tople vode, ki ima kar 62 stopinj Celzija in daje 2000 litrov vode v minuti.«

Kolektiv Čateških Toplic ima torej velike načrte. Ze prihodnje leto bodo začeli poleg sedanjih objektov graditi camping, otroško igrišče, bazen za otroke, igrišča za tenis, košarko, odbojko, plavalni bazen izven olimpijskih razsežnosti, manjšo samopostrežno trgovino, kasneje še večestavno avtomatsko kegljišče in še marsikaj.

PREKORAČEN NAČRT

»Letos smo računali, da moramo v sedmih mesecih imeti 18.760 nočitev,« je nadaljeval

direktor Čateških Toplic, »imeli pa smo jih že 21.498, kar je mnogo več, kot smo planirali. Največ, nad 18.000 počitev, smo zabeležili na račun domačih gostov.«

Tudi v Čateške Toplice iz

Več kot 5000 kopalcev se zbere ob bazenih, če je lepo vreme. Od tega jih je zanesljivo več kot 90 % Zagrebčanov.

»Računamo, da se bo v letošnji sezoni zvrstilo pri nas prek 200.000 kopalcev, ki nam

V Čateških Toplicah z najrazličnejšimi terapijami zdravijo revmatična obolenja

dneva v dan prihaja vse več takšnih gostov, ki si zdravljenje plačajo sami. Blizu 60 % je takih gostov. Nekaj nad 15 % gostov pošlje na zdravljenje socialno zavarovanje, blizu 15 % pride v Toplice vojaških invalidov in blizu 10 % delavcev pošljejo na preventivno zdravljenje sindikalne organizacije iz skoraj vseh delovnih kolektivov.

»Tako imamo polno, da 261 gostov, ki so nam jih poslali socialno zavarovanje ali sindikalne podružnice, čaka, da bodo prišli na vrsto. Upam, da se bodo do konca septembra tudi vsi zvrstili. Sicer imamo naše zmogljivosti skoraj vse leto 100-odstotno zasedene. Tudi za prihodnje leto imamo že precej rezervacij,« je še dodal **Vlado Deržič**.

Dnevna oskrba v Čateških Toplicah brez zdravstvenih uslug je od 4500 do 5500 S-din, skupaj z vsemi, se pravi zdravstvenimi in kopalniškimi uslugami, pa zneso 6000 S-din.

IZLETNIŠKA TOČKA ZAGREBČANOV

Znano je, da so Čateške Toplice prav gotovo najpopularnejša izletniška točka komaj 32 kilometrov oddaljenih Zagrebčanov.

bodo samo z vstopnino napolnili blagajno z več kot 70 milijoni S-din, s temi sredstvi si bomo zgradili nov odprt bazen. Zelo pa smo po svoje nesrečni, da ob sobotah in nedeljah nimamo več gostov iz Slovenije. Zakaj ne pridejo, nam je razumljivo. Nimajo kje parkirati. Dosti več kot tisoč avtomobilov pa že težko spravimo pod našo streho. Zato moramo nujno zgraditi še nove bazene, nova parkirišča, športna igrišča in druge objekte za zabavo naših gostov.«

Kolektiv Čateških Toplic si je ob vsem začetku, da mora svoje usluge še bolj propagirati v tujini.

Ob množici domačih gostov mora privabiti tudi tujce, ki so zelo dobrodošli gostje. V ta namen so o zdravilišču dali natisniti sto tisoč lepih prospektov in jih razposlali po vsej Evropi. Poslali so tudi ponudbe številnim turističnim agencijam v Avstriji, Italiji in Zahodni Nemčiji, še bolj pa se bodo povezali z domačimi turističnimi agencijami, ki jim lahko preskrbijo tuje in domače goste. Kajti novih 212 ležišč v bungalovih bo treba napolniti skozi vse leto.

MILAN ŽIVKOVIČ

srečna in zadovoljna gospodinja, naš ponos

ZA TEHNIČNO OPREMIJENOST VAŠEGA DOMA, SKRBI TRGOVSKO PODJETJE

JUGOTIHNIIKA

S SVOJIMI POSLOVALNICAMI IN SERVISI PO VSEJ DOMOVINI

oep